




ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ ШУМАРСТВА

Шуме Републике Српске

а . д . СОКОЛАЦ



**ПРОИЗВОДНО-ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2019.
ГОДИНУ**

СОКОЛАЦ, новембар 2018. године

Садржај

I УВОД.....	3
II ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОСЛОВАЊА У 2018. ГОДИНИ.....	6
1. УРЕЂИВАЊЕ ШУМА.....	6
2. СЈЕМЕНСКО-РАСАДНИЧКА ПРОИЗВОДЊА И ШУМСКО-УЗГОЈНИ РАДОВИ	7
3. ЗАШТИТА ШУМА	8
4. ИСКОРИШЋАВАЊЕ ШУМА	9
5. ИНВЕСТИЦИОНА УЛАГАЊА	10
6. ФИНАНСИЈСКИ РЕЗУЛТАТ И МЈЕРЕ ФИНАНСИЈСКЕ КОНСОЛИДАЦИЈЕ	10
7. ЦЕРТИФИКАЦИЈА ШУМА	10
III САДАШЊЕ СТАЊЕ ШУМАРСТВА.....	12
IV ПРОИЗВОДНО-ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2019. ГОДИНУ	15
A. ЗАЈЕДНИЧКИ ЕЛЕМЕНТИ ЗА ИЗРАДУ ПРОИЗВОДНО-.....	15
-ФИНАНСИЈСКОГ ПЛАНА ЗА 2019. ГОДИНУ	15
B. ПРОИЗВОДНО-ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН.....	26
1. СЈЕМЕНСКО-РАСАДНИЧКА ПРОИЗВОДЊА И ШУМСКО-УЗГОЈНИ РАДОВИ.....	26
2. ЗАШТИТА ШУМА И ШУМСКОГ ЗЕМЉИШТА	30
3. Планирани обим сјече и производње шумских дрвних сортимената	33
4. План реализације шумских дрвних сортимената.....	37
5. План укупне реализације.....	39
6. Остали производи шумарства	39
7. План пословања Центра за газдовање кршом	41
8. План пословања Истраживачко-развојног и пројектног центра.....	42
9. План радне снаге.....	42
10. План образовања и стручног усавршавања.....	43
11. План сертификације шума.....	43
12. План формирања и расподеле укупног прихода.....	44
13. План расхода	45
14. План инвестиционих улагања	47
ЗАКЉУЧЦИ:.....	49

ТАБЕЛАРНИ ПРЕГЛЕД

Табела 1.1. План потребних сјемена за сјетву у расадницима.....	1
Табела 1.2. План производње садног материјала.....	1
Табела 1.3. План шумскоузгојних радова.....	4
Табела 2. План заштите шума.....	9
Табела 3.1. План сјече по категоријама шума.....	10
Табела 3.2. Планирани обим сјеча /ЕТАТ/.....	48
Табела 3.5. Планирана сјеча по подручјима општина.....	52
Табела 4.1. Динамика сјече.....	57
Табела 4.2. Динамика привлачења.....	58
Табела 4.3. Динамика отпреме.....	59
Табела 5. План реализације шумских дрвних сортимената.....	60
Табела 5.2. План сортиментне реализације из редовних и ванредних сјеча.....	65
Табела 6. План укупне реализације.....	79
Табела 8. Формирање и расподјела укупног прихода.....	80
Табела 8.1 План расхода.....	81
Табела 8.2 План прихода и расхода /Биланс успјеха/.....	83
Табела 9. План инвестиционих улагања.....	86
Табела 7. План радне снаге.....	118
Табела 10. План образовања и стручног усавршавања.....	120
Табела 3.3 План сјечиве дрвне масе по одјелима.....	121

I УВОД

Шума је сложена биљна заједница или биогеоценоза (екосистем) шумског дрвећа које утиче једно на друго, као и на средину у којој се налази. Основни дијелови шуме као екосистема су земљиште, ваздух, шумска животна заједница и геолошка подлога. Шуме су најсложенији копнени екосистем. У њима поред дрвећа живи много других врста биљака, животиња, гљива и микроорганизама. Сложеност се огледа у њиховој израженој спратовности и разноврсној међусобној повезаности свих чланова животне заједнице.

Послије пустиња, најзаступљенији копнени екосистеми су шуме. Оне заузимају 28% површине Земље и по својим особинама се разликују од осталих екосистема. Шуме су неопходне за природну равнотежу и живот на земљи, али и поред тога оне се и даље редукују, како по површини тако и по квалитету. Милиони кубика дрвне масе се и данас сијеку, а све зарад задовољења потреба човјека за храном, горивом и материјалом за градњу. Велики комплекси шума се крче и претварају у оранице или у грађевинско земљиште. Све је то утицало на глобалну мобилизацију по питању очувања и опстанка шумских екосистема, која се огледа у формирању разних организација чија је првенствена намјена очување шума и одрживог газдовања са истим. Термин одрживог газдовања подразумијева газдовање које задовољава потребе садашњих, без угрожавања способности будућих генерација, да подмире своје потребе за дрветом.

Шумарство постоји од када човјек покушава да шуму искористи за задовољење својих потреба. Шумарством се могу назвати све човјекове активности чији је циљ одрживо коришћење шумских еколошких система и располагање тим добрима у складу са потребама човјека, при чему се шумским системима мора газдовати да задовоље све потребе. Шумарство се односи и на све економске, еколошке, социјалне и друштвене категорије коришћења. Човјек, дакле, путем шумарства свјесно интервенише у природи и утиче на развој шумских еколошких система, како би себи обезбиједио одређену добит. У периоду развоја људске заједнице, све до почетка интензивније индустријализације, шума је било у изобиљу. Човјек им није придавао посебан значај, а није довољно схватао њихову улогу и утицај на стабилност и других еколошких система. Шума је сматрана вјечном и неуништивом, као што се мислило и за ваздух, воду, земљиште и друга природна добра. Садашња сазнања су дијаметрално супротна и на очување шуме се гледа као на очување простора за опстанак људске популације. Тако се питањима газдовања шумским ресурсима посвећује глобална пажња која има за циљ да оно буде трајно, тј. да се мјерама газдовања одржава или повећава заштитни капацитет шуме.

Дрвеће и друге дрвенасте биљке које расту у шумама представљају ослонац многим другим организмима и имају развијене комплексне механизме за одржавање високог нивоа генетске разноврсности. Ова генетска варијација, која се дешава унутар врсте и између врста, има бројне фундаменталне улоге. Она омогућава дрвећу и грмљу да реагују на промјене у окружењу, укључујући и оне које проузрокују штеточине, болести и климатске промјене. Очување диверзитета се сматра сложеном и комплексном активношћу која настоји да обезбиједи наставак живота, еволуцију и доступност ових ресурса за садашње и будуће генерације.

С обзиром на бројне користи и функције шума као што су производне, заштитне и социјалне, шума је постала објекат за вишенамјенско коришћење. За успјешно коришћење потенцијала шумских екосистема потребно је обезбиједити уравнотежено управљање истим. Кориштење потенцијала шумског екосистема Републике Српске треба да се врши у складу са два основна параметра, еколошким и економским, који у овом случају треба да буду комплементарни.

Одрживо управљање природним вриједностима, очување природне равнотеже, разноврсности и повећање квалитета животне средине императив је савременог друштва. Вриједности ових простора су природна богатства, а међу њима шума заузима централно мјесто. У данашње вријеме, као стратешки циљ апострофира се очување, заштита и унапређење природних добара. Појам одрживости, у свим својим различитим формама, се у стручној употреби у шумарству мора означити као временски неутралан појам, који говори о трајању, опстанку, сталности или равнотежи стања и производње. Појам одрживости на тај начин стоји насупрот појмовима потрошња, прекомјерно коришћење, исцрпљивање или уништење. Међутим, за конкретизацију одрживости у шумарству увијек је неопходно суштинско одређење, тј. која стања,

односно производи, треба да буду одрживо осигурани или произведени. Напријед речено намеће обавезу шумарској струци да се према шумама, као стратешком добру, глобално, а и локално (на простору Републике Српске), у планском смислу односи стратешки. То подразумијева стратешко планирање начина, обима и облика коришћења шума и функција шума на један трајно одржив начин, за дужи временски период. У том смислу шумарски сектор Републике Српске, кроз стратешко планирање, а уважавајући опште прихваћени принцип равнотеже економских, еколошких, социјалних и културних функција шума, може да пружи значајан допринос одрживом развоју Републике Српске. Планирање има за циљ доношење одлука и предузимање активности које обликују основну дјелатност, воде то што организација јесте, те оно чиме се она бави и концентришући се при томе на будућност. План представља интегрални скуп стратешких циљева и активности, који су потребни како би се у будућности остварио жељени резултат. Битна карактеристика планирања у шумарству је унутарсекторска повезаност и усклађеност циљева газдовања шумама утврђених законима, стратешким плановима, шумарском политиком.

Послови, мјере, задаци и активности у Производно-финансијском плану свих организационих дијелова и Предузећа у цјелини су првенствено усмјерени на чување и заштиту шума, његу и одржавање постојећих шумских култура, нова пошумљавања, унапређење и развој сјеменско-расадничке производње, искоришћавање шума (сјеча, израда, привлачење и реализација шумских дрвних сортимената) у складу са реалним могућностима шумских састојина и одредбама шумско-привредних основа, приоритетима инвестиционих улагања, унапређење стања у ловиштима којима газдују шумска газдинства, као и на пружању квалитетних и правовремених стручних услуга у газдовању приватним шумама.

Основ за припрему и доношење Плана су обавезе у газдовању шумама и ловиштима, утврђене Законом о шумама, Законом о ловству, Законом о јавним предузећима, подзаконским прописима, FSC стандардима, шумско-привредним основама, ловним основама, пројектима за извођење радова у шумарству и Смјерницама за израду годишњег производно-финансијског плана за 2019. годину.

Припрема и израда годишњег Производно-финансијског плана за 2019. годину Предузећа ради се у складу са Законом о шумама ("Сл.гласник РС" број 75/08 од 15. августа 2008. године) и Измјенама и допунама Закона о шумама ("Сл.гласник РС" број 60/13 од 18. јула 2013. године) који је, посматрано са правног и економског становишта дефинисао мјесто и улогу ЈПШ "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац.

Чланом 4.став 1. Закона регулисано је да "шумама и шумским земљиштем у својини Републике управља и газдује Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде". Управљање и газдовање шумама и шумским земљиштем у својини Републике је дјелатност од општег интереса.

Законом о измјенама и допунама Закона о шумама је регулисано да „Министарство врши контролу и праћење извршених радова Јавног предузећа шумарства и прави годишњу анализу активности, са оцјеном рада и приједлогом мјера у погледу даљег коришћења шума и шумског земљишта у својини Републике, укључујући и обавезу одржавања“ (члан 31. став 5 Закона о шумама).

Законом је, даље регулисано да дио послова газдовања шумама и шумским земљиштем (коришћење шума и шумског земљишта у својини Републике, укључујући и обавезу одржавања), обавља ЈПШ "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац /у даљем тексту Предузеће/ на основу посебног уговора који закључује са Министарством уз претходну сагласност Владе РС (корисник шума и шумског земљишта). 23.11.2009. године закључен је Уговор о коришћењу шума и шумског земљишта у својини Републике Српске, укључујући и обавезу одржавања на период од 50 година, којим су уређена права и обавезе уговорних страна.

Предузеће остварује уговорна права на начин који одговара природним законитостима шумског екосистема, као и мјерама које омогућавају његову интегралну заштиту, одрживост биолошке равнотеже и биодиверзитета, а по основу провођења мјера којима се побољшава еколошка, економска и социјална функција шумског екосистема. Чланом 34. и 35. Закона регулисана су права и обавезе нашег Предузећа као корисника шума, а то су првенствено:

-заштита шума и чување шума,

-израда и спровођење планских докумената (израда годишњег плана газдовања, извођачких пројеката),
-производња шумског репродукционог материјала,
-гајење шума,
-коришћење шума и осталих шумских производа,
-изградња и одржавање шумских путева и других објеката,
-унапређење општекорисних функција шума,
-вођење евиденција о шумама,
-обезбјеђење средстава за одржавање и заштиту шума,
-издвајање, уређење и унапређивање стања у постојећим сјеменским објектима,
-чување и одржавање граничних ознака између шума у својини Републике и шума у приватној својини,
-заштита шума од пожара и
-други послови одређени Законом и прописима донесеним на основу Закона.

Предузеће има обавезу очувања и увећања вриједности шума, обезбјеђења услова за развој и остваривање општекорисних функција шума, остварења најбољег економског ефекта, као и усклађивање својих планова и активности са плановима и активностима других корисника природних добара који обављају привредну дјелатност у оквиру истог подручја.

Предузеће, као корисник шума и шумског земљишта је дужно да:
-осигура економску функцију шума обезбјеђењем трајности приноса од дрвета и осталих производа и функција шума,
-повећава учешће шума високог узгојног облика у укупном шумском фонду,
-повећа површине под интензивним засадима ради повећања производње дрвета,
-преводи деградиране шуме у високе шуме уколико то еколошки услови дозвољавају,
-обезбјеђује природни начин обнављања и вјештачко подизање шума у складу са еколошким условима и
-обавља друге послове који доприносе развоју и очувању шума.

Предузеће има право интегралног коришћења шума и шумског земљишта ради стицања добити што подразумева:
-производњу и промет шумских дрвних сортимената,
-производњу и промет шумског репродуктивног материјала,
-сакупљање, производњу и промет осталих шумских производа,
-експлоатацију камена, пијеска и шљунка за своје потребе,
-управљање ловиштима и
-друге дјелатности у вези са интегралним коришћењем шума и шумског земљишта у складу са Законом.

У 2012. години усвојена је од стране Народне скупштине Републике Српске „Стратегија развоја шумарства Републике Српске за период 2011-2021. године“.

Чланом 28. Закона регулисано је да Јавно предузеће шумарства доноси годишњи план газдовања шумама у својини Републике који мора бити у складу са Шумскопривредним основама.

Саставни дио годишњег плана су извођачки пројекти. Садржај годишњег плана може се измијенити само због елементарних непогода и других непредвиђених околности и то по истој процедури по којој је првобитно донесен.

Годишњи план садржи: план заштите шума, гајења, сјеменско-расадничке производње, коришћења шума, изградње и коришћења инфраструктуре и коришћења осталих шумских производа, као и планирани обим средстава за извршење овог плана.

II ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОСЛОВАЊА У 2018. ГОДИНИ

У циљу што реалније израде плана пословања, маркирани су присутни проблеми и одређени основни правци будућег дјеловања, са освртом на пословање у претходној години.

Активности Предузећа у 2018. години су биле усмјерене на извршење обавеза проистеклих из шумско-привредних основа, преточених у годишњи план пословања за 2018. годину.

Пословну 2018. годину карактерише низ активности усмјерених на извршење свих планских задатака од узгоја, заштите и искоришћавања шума, до приоритетног инвестирања, трансформације, ефикаснијег рада и бољег финансијског резултата.

Предузеће је у 2018. години пословало у повољнијем пословном амбијенту у односу на претходне године. Повећање цијене ШДС од фебруара 2018. године, није за последицу имало смањење тражње за нашим производима, што је недвосмислено потврда да је нарушено финансијско стање дрвопрерађивачког сектора узроковано негативним ефектима свјетске економске кризе у претходном периоду превазиђено, као и да дрвопрерађивачка индустрија биљежи развој који се огледа у већем степену финализације производа од дрвета, чиме се и извоз ове привредне гране константно повећава. Све је то утицало на повећање тражње за ШДС, те је самим тим дошло и до значајне консолидације нашег Предузећа.

1. Уређивање шума

У току 2018. године прикупљени су и обрађени таксациони подаци и израђен је текстуални дио шумскопривредних основа за следећа шумскопривредна подручја :

- „Которварошко“,
- „Козарачко“ и
- „Рибничко“.

Извршено је прикупљање таксационих података за израду шумскопривредних основа за следећа шумскопривредна подручја:

- „Доњеврбаско“ и
- „Горњедринско“.

Поред тога, у 2018. години су прикупљени подаци за израду анекса шумскопривредне основе за Добојско-Дервентско шумскопривредно подручје.

Извршено је обиљежавање граница одјела за израду шумскопривредних основа за следећа шумскопривредна подручја:

- „Доњедринско“ ,
- „Власеничко“ и
- „Милићко“.

Настављен је мониторинг здравственог стања шума путем сателитских снимака за цијелу територију Републике Српске.

У 2018. години извршени су прегледи регистрованих и нерегистрованих сјеменских објеката у свим шумскопривредним подручјима гдје је било таквих објеката. У склопу тих активности вршена су по два прегледа свих расадника, у погледу контроле производње и здравственог стања шумског сјемена и контроле здравственог стања садног материјала.

У току 2018. године урађене су ловне основа за следећа ловачка удружења : „Вучијак“ Брод, „Варда“ Рудо, „Црњелово“ Бијељина и „Фазан“ Шамац.

Извршено је пројектовање и урађена инвестиционо-техничка документација за изградњу 20,3 километара шумских камионских путева, као и пројекти за реконструкцију 23,5 километара шумских камионских путева. Настављени су радови на изради Мастер плана отварања шума у Републици Српској.

У 2018. години извршена је обука и започело се са прикупљањем података за израду запреминских и сортиментних таблица, као и обука и почетак прикупљања података за израду норми и норматива рада за средства у шумарству.

У овој години настављени су послови обуке сјечака и тракториста у Јавном Предузећу у складу са одлуком Управе Јавног Предузећа, а по захтјеву шумских газдинстава.

2. Сјеменско-расадничка производња и шумско-узгојни радови

Сјеменско-расадничка производња организована је у "Центру за сјеменско-расадничку производњу" Добој /ЦСРП/, који у свом саставу има пет расадника („Станови“-Добој; „Петковача“-Брчко; „Бишина“-Шековићи; „Ступине“-Невесиње, „Горња Пухарска“-Приједор). ЦСРП Добој у оквиру Предузећа је формиран у циљу очувања генофонда шума Републике Српске и његовог одрживог коришћења за производњу квалитетног сјемена и садног материјала. Остваривање ове функције шума је увелико олакшано изградњом Сјеменског центра у расаднику "Станови" у Добоју 2009. године, чиме је Предузеће активно укључено у токове савременог шумарства. За сјетву је коришћено домаће сјеме, које је прикупљено из регистрованих сјеменских објеката.

У прилог томе иде и набавка постројења за индустријску производњу контејнерских садница, система за наводњавање растилишта, одређене количине контејнера и рамова. Ријеч је о донаторским средствима Пројекта одрживог газдовања шумама и крајолицима, чије активности финансира Глобални фонд за заштиту животне средине /GEF/ путем Свјетске банке. Коришћењем савремене линије за производњу садница значајно ће се побољшати квалитет садног материјала, а тиме и успјешност радова пошумљавања на терену.

За извршење плана производње садница припреме су почеле у јесен претходне године када је извршена припрема земљишта за сјетву сјемена и пикирање садница. Извршење плана производње за 2018. годину, утврђено на основу инвентуре бројног стања садног материјала са 30.09.2018. године, је 62% у односу на план производње. Тренутна производња износи 11.705.380 комада.

Реализација садног материјала закључно са 30.06.2018. године (прољеће) износила је 550.427 комада, док је за јесењи дио планирана реализација око 3.500.000 садница, тако да се очекује реализација од 4,05 милиона комада садница, односно 75-80% од планиране реализације у 2018. години.

У склопу „Центра за газдовање кршом Требиње“ основан је расадник који има функцију производње медитеранских врста садног материјала.

Оцјена извршења шумско-узгојних радова у односу на план за 2018. годину није задовољавајућа, тако да се у високим шумама са природном обновом и шумским културама (проста репродукција) очекује остварење од 93 % посматрано вриједносно. Обим радова у изданацким шумама, високим деградираним шумама и голетима способним за пошумљавање је на још нижем степену извршења, и очекује се остварење од 77 % у односу на план. Подбачај радова у оквиру проширене репродукције је узрокован недовољним средствима посебних намјена (надокнаде за унапређење општекорисних функција шума) у односу на обим ових радова који је предвиђен шумскопривредним основама.

За разлику од ових података као позитиван примјер истичемо почетак подизања засада топола. У склопу сарадње са „Институтом за низијско шумарство и животну средину“ из Новог Сада ЈПШ „Шуме РС“ су 2016. године кренуле у подизање тестних засада топола. За ове засаде су још 2014. године посађене резнице тополе у ЦСРП Добој у расаднику Петковача у Брчком. Пошумљавање је вршено на подручју ШГ „Градишка“, у шумској управи Подграци од прољећа 2016. године. У првој половини 2018. године подигнути су нови засади на површини од 3,26 ha по пројекту број 03-228/17 за парцеле које се налазе на следећим локацијама : к.ч. бр. 622, 652, 654, 655, 672 и 678 к.о. „Бистрица“. За реализацију су додијељена средства од стране Министарства пољопривреде шумарства и водопривреде. Са новоподигнутим засадима укупна површина тестних огледних плоха износи око 10 ha. Ови засади ће се користити за тестирање и праћење производности клонова: *Populus deltoides* клон S 1-8, *Populus deltoides* клон S 6-36, *Populus deltoides* клон 478 (NS-2), *Populus e/a* клон I-214. Садња је извршена техником нормалне садње садницама старости 1/1, квадратног распореда размака 4,25 x 4.25 m. Сви радови су рађени уз континуирану сарадњу са стручњацима Института. Дугорочни план активности подразумијева проналажење сличних површина које су у посједу газдинства и на којима би било могуће подизање нових засада уз претходно урађене извођачке пројекте. Ове активности би се уз континуирану сарадњу са стручњацима Института требале проширити на сва она газдинства која се налазе око ријечних долина, са циљем интензивирања производње у шумарству.

3. Заштита шума

Заштита шума се проводи по Програму мјера и активности на заштити шума, Плану заштите шума и објеката од пожара, Оперативним плановима заштите од пожара, а у складу с законским и подзаконским актима.

- Проведене су све превентивне мјере на заштити шума од пожара и од штетних инсеката.

- У вријеме писања овог документа, број пожара је знатно мањи од броја у прошлој година, а самим тим и штете које су они до сада проузроковали су мање од прошлогодишњих. Мањи број пожара је у највећој мјери посљедица временских прилика које су се огледале у изузетно кишовитом љету, мада не треба занемарити и допринос свих радника Предузећа у превенцији, као и санацији пожара. Без обзира на све, мишљења смо да би се требале поштрили законске одредбе за изазивање пожара, јер је досадашња пракса показала да су за починиоце истих, и када се докаже кривица, казне биле прениске у поређењу са материјалном штетом која је проузрокована.

- Штете које су проузроковане бесправним сјечама су мање у односу на исти период прошле године, али су и даље огромне. Сама чињеница да су укупно евидентиране штете закључно са 30.09.2018. године вриједносно износиле 1,5 милиона КМ довољно говори колики је то проблем нашег Предузећа.

Због учесталих периодичних каламитета губара (*Lymantria dispar*), у свим газдинствима провођен је интензиван мониторинг контролних плоха. Градација ове штеточине је интензивирала координирање активности Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде РС, ЈП „Шуме РС“ а.д. Соколац и Оперативног тима за сузбијање губара са циљем праћења популације губара (бројност легала, паразитираност лутки, имага, проценат неоплођених јаја и проценат паразитираности јаја у јајним леглима).

Заштита шума од поткорњака базира се на: мјерама успостављања шумског реда, сјечи случајних ужитака (израда свих нападнутих стабала), примјени феромонских препарата за контролу и сузбијање сипаца у вријеме њиховог ројења, и само у изузетним случајевима (гдје друге методе не могу да се примијене) усмјерена употреба дозвољених инсектицида.

И поред свега наведеног, у претходним годинама евидентно је повећано учешће целулозног дрвета четинара што је директно везано за појаву нарушене биолошке стабилности четинарских састојина, у којима је велики број девитализованих стабала лака мета за поткорњаке, који су у овом ланцу секундарне штеточине. У свим оним газдинствима гдје је ова појава интензивнија приоритет у раду је санација кроз сјечу случајних ужитака, па и по цијену обуставе радова на редовним сјечама, док се не санирају све локације на којима је евидентирано сушење четинарских стабала. Прописане мјере ће имати смисла само онда ако се на жаришту, поред фенотипски нападнутих стабала у језгру, изврши и сјеча следећег прстена 5-10 метара условно здравих стабала, јер је из искуства познато да су се у њима већ настанили поткорњааци. И даље је потребно наставити са спровођењем правилника о шумском реду којим је предвиђено гуљење свих свјежих случајних ужитака.

Уз ове мјере потребно је на дугорочном плану инсистирати на пошумљавању лишћара у чистим четинарским шумама са циљем да се проценат лишћара доведе до 30 % учешћа, јер ће се тиме смањити киселост земљишта, а самим тим ће се добити стабилније и отпорније састојине на све биотске и абиотске утицаје. Мање пошумљавање лишћара је и даље присутно и апострофира се као проблем у дистрибуцији садница у ЦСРП Добој.

Сушење састојина храста китњака на планини Озрен је евидентирано на површини од око 1 000 ha. Од тога 120 ha површине је предвиђено за пошумљавање, јер на поменутој површини није било никаквог подмлатка. У 2017. години пошумљено је 11,4 ha, у прољеће 2018. године извршено је пошумљавање 66 ha, те се до краја 2018. године очекује пошумљавање још 22 ha, чиме ће се комплетирати сса 100 ha пошумљених површина. Пошумљавање је вршено са садницама црног бора и то на дубљим земљиштима и на блажим падинама садницама старости 2+0, а на плићим и стрмијим падинама садницама црног бора са обложеним коријеном. На површинама гдје нема потребе за пошумљавањем, вршила се припрема земљишта за природну обнову. На површинама гдје је дошло до природног обнављања црног бора и храста китњака извршене су мјере њега.

4. Искоришћавање шума

Због повољних услова на тржишту који се манифестују у израженој потражњи шумских дрвних сортимената, ова година је једна од најбољих у задње вријеме, са друге стране због недостатка радне снаге сва она газдинства која немају властита средства рада су у већој или мањој мјери имала проблеме да остваре планиране задатке у сјечи, изради и привлачењу ШДС. Без обзира не све речено очекује се да ће све фазе бити остварене у распону од 97 - 98 %.

Због израженог сушења четинарских састојина, ванредне сјече у истим су заступљеније у односу на план и директно су утицале на веће учешће целулозног дрвета четинара за 2,34 % у односу на планирано. Код лишћара се очекује повољнија сортиментна структура која се огледа у већем учешћу трупаца у односу на планирано. Све ово је уз повећање цијеновника ШДС условило да се очекује већа просјечна цијена без малопродаје у односу на планирану за 8,17KM/ m³.

У циљу унапређења квалитета и евиденција производње примјењиване су:

- мјере с посебном поентом на квалитетном и стручном кројењу и класирању сортимената, основном предуслову за бољи сортиментни напад,
- јединствене евиденције,
- израђен Правилник о поступку уступања радова у шумарству, прилагођен донешеним прописима,
- јединствене норме и калкулације.

Радови на искоришћавању осталих шумских производа су практично на почетку. Изузетак је „Центар за газдовање кршом“ Требиње у коме се, у складу са одлукама управних органа Предузећа из ранијег периода, приступило плантажном узгоју лаванде на површини од 2,08 ha. У 2018. години извршени су радови на њези плантаже и то: међуредна обрада земљишта, фрезање, окопавање, прихрањивање и залијевање садница. У овој години извршена је и берба цвијета лаванде у количини од 3.418 kg. На површини од 2,4 ha засада смиља вршени су радови његе, прихрањивања, залијевања и др. Све ове радове су извршили радници ЦГК, као и бербу цвијета у количини од 8,345 kg. Од ове количине цвијета дестилацијом је добивено 12 литара етеричног уља смиља које је послато на анализу у Институт Јосиф Панчић у Београду и ту је потврђено да је уље доброг квалитета.

Успјешнији рад и већи ефекти од споредних шумских производа се могу очекивати доношењем националне шумарске политике Републике Српске, кадровским јачањем у организационим дијеловима, упутствима за рад, те обезбјеђењем пратећих објеката (хладњача, магацина) и тржишта. Организовано прикупљање и откуп осталих шумских производа (гљиве, љековито биље, шумски плодови, пужеви итд.) је заступљено у укупном приходу Предузећа у малим износима. Коришћење шљунка, пијеска и камена врши се искључиво за властите потребе у складу са Законом.

Активности у ловиштима одвијају се у складу са законским прописима, ловним основама и годишњим планом коришћења ловишта.

Годишњи планови коришћења ловишта, за наша ловишта, раде се за период 01.04. текуће до 31.03. наредне године, односно за период биолошке године, па се за исти временски период прати и извршење планских задатака. Из тог разлога не можемо имати коначне податке о извршењу ловних планова, већ ћемо користити податке шестомјесечног извршења ловних планова коришћења наших ловишта.

Извршење одстрела, за првих шест мјесеци је слабије, због недостатка страних ловаца, услјед неспровођења Конвенције о међународној трговини угроженим врстама флоре и фауне (CITES), а већини домаћих ловаца су цијене одстрела превисоке, поготово атрактивне дивљачи, тако да је у првих шест мјесеци одстријељено 27 ком срнеће дивљачи, 15 дивокоза, 2 в.тетријеба, 10 дивљих свиња и 3 вука.

5. Инвестициона улагања

У инвестиције би према оцјени требало бити уложено приближно 21,3 милиона КМ, што је око 46 % у односу на план инвестиција за 2018. годину. Највећа инвестирања су извршена у:

- биолошке инвестиције,
- изградњу и реконструкцију шумских камионских путева,
- шумскопривредне основе, и
- набавку возила и основних средстава.

Разлог неизвршењу је углавном финансијске природе, односно ликвидности појединих организационих дијелова.

Опредјељење органа управљања је да би и убудуће требало задржати досадашње приоритете улагања.

6. Финансијски резултат и мјере финансијске консолидације

По садашњим процјенама очекује се позитиван финансијски резултат од око 5,8 милиона КМ у Предузећу као цјелини. Предузеће је по полугодишњем обрачуну исказало добит од 2 789 422 КМ, с тим да је једанаест организационих дијелова исказало негативан резултат, док су остали организациони дијелови пословали позитивно. На крају 2018. године негативан резултат очекује се у три организациона дијела Предузећа, а очекује се да Предузеће у цјелини послује са добити већом од планиране за 2018. годину.

Управа Предузећа је предузела енергичне мјере производно-финансијске консолидације на свим нивоима и у свим организационим дијеловима у сфери смањења трошкова пословања, а исто тако учињени су додатни напори на квалитетнијој реализацији ШДС.

Овакав резултат је последица константних мјера које се огледају у:

- потпуном извршавању планских задатака,
- спровођењу донешених мјера с посебним освртом на боље кројење и класирање шумских дрвних сортимената,
- повећању учешћа више вриједних сортимената,
- свођењу свих залиха на оптимум,
- провођењу мјера штедње на свим нивоима,
- бољој наплати и одабиру солвентнијих купаца,
- утуживању дужника,
- репрограмирању и коначном рјешењу дуготрајног дуга државних предузећа дрвне индустрије,
- инвестирању у утврђене приоритете, а у складу са могућностима.

7. Цертификација шума

Повећана друштвена свијест о уништавању и деградацији шума је довела до тога да се потрошачи желе осигурати да куповином дрвета и других производа шуме неће допринијети том уништавању, већ помоћи очувању шумског богатства за будућност. Одговарајући на такве захтјеве, појавиле су се међународне организације које су израдиле стандарде које је потребно задовољити како би се стекло право на заштићену маркицу која је препознатљива и означава производе који су настали одговорним газдовањем шумама. На основу тога разрађене су процедуре којима се испитује да ли они који газдују шумама и шумским земљиштем поштују одредбе међународно признатих стандарда за сертификацију газдовања шумама.

У ЈПШ "Шуме Републике Српске" је организован групни систем FSC сертификације газдовања шумама. У том систему Јавно предузеће осигурава својим интерним процедурама да се сви чланови групе придржавају FSC стандарда, а акредитационо тијело које је издало сертификат методом узорка врши годишњи мониторинг Јавног предузећа.

Јасна опредјељеност Предузећа на процесима сертификације није само последица тога што је цертифицивање незаобилазна активност на путу европских интеграција, већ и због бројних побољшања која процес цертифицивања доноси.

- Ту прије свега мислимо на :
- процјену еколошко-социјалног утицаја шума, која се мора уважавати у процесима планирања;
 - издвајање шума високе заштитне вриједности;
 - повећање заштите на раду;
 - процедуру мониторинга општих карактеристика шуме и пословања Предузећа;
 - комуникацију са осталим корисницима шумских потенцијала (интересне групе);
 - транспарентност пословања;
 - задовољавање правних регулатива и побољшање свих видова евиденција.

У периоду од 16. до 24. октобра 2018. године у Предузећу је вршена контрола церификације шума од стране међународног акредитационог тијела SGS Slovakia. У контролном тиму су били Милан Тот-вођа тима и Стеван Станчић-локални сарадник. Предмет контроле су била следећа газдинства: ШГ „Добој“ Добој, ШГ „Маглић“ Фоча, ЦГК Требиње, ШГ „Височник“ Хан Пијесак и ШГ „Оштрељ“ Дринић.

Приликом прегледа утврђене су неке неусаглашености са FSC стандардима у виду корективних мјера које треба у наредном периоду отклонити. Појава да се ХТЗ опрема неадекватно употребљава је у ранијим прегледима сматрана малом грешком. Овим контролним прегледом уочено је да се ова грешка и даље појављује, те је иста квалификована као велика корективна грешка. Таква категорија грешке изискује поновну контролу у року од 90 дана. Осталих грешака није било и сматрамо да ће се ова корективна грешка до дана контроле исправити и то не само да би се испунили ФСЦ стандарди већ првенствено ради нас самих, јер је у питању наша безбједност.

Урађени су акциони планови за отклањање неусклађености посебно за велике, а посебно за мале неуслађености. Све ово изискује озбиљност у поштивању критерија које прописују FSC стандарди, као и да газдинства са великом одговорношћу приступе отклањању примједби. Само колективни и одговорни рад може да уроди добрим резултатима, с обзиром да је најављено да се ради на проширењу FSC стандарда, односно индикатора. Све претходно наведено не умањује важност сертификата који посједујемо, поготово ако се има у виду како се шумарства у нашем окружењу муче да добију сертификат, а и када га добију он не важи за цјелокупно подручје.

III САДАШЊЕ СТАЊЕ ШУМАРСТВА

Шума представља један од најзначајнијих природних ресурса у земљи. Због своје разнолике структуре, као и због изузетне способности регенерације оне се сматрају кључним ресурсом за развој како Републике Српске, тако и Босне и Херцеговине у цјелини. Главне врсте дрвећа су буква јела, смрча, бијели и црни бор, различите врсте храста, а у нешто мањем проценту племенити лишћари (јавор, бријест, јасен) и воћкарице (дивља јабука, трешња, крушка).

Шумарство представља привредну грану која се бави узгојем, заштитом и искоришћавањем шума. Поред непосредних привредних користи, вриједност шума је и у њиховим еколошким и социјалним функцијама које се манифестују у виду регулације влажности и падавина, конзервације земљишта и станишта бројне дивљачи, оне су основ стабилизације биосфере и општег екосистема, односно стабилизације и одржавања здраве човјекове и радне средине. Биолошки диверзитет, односно разноврсност живих организама и разноликост унутар различитих врста, као и између врста и екосистема, важан је ресурс за људско постојање и има пресудну улогу у одрживом развоју и искорјењивању сиромаштва и глади у свијету. Генетички ресурси планете Земље су од виталног значаја за човјечанство, за његов привредни и друштвени развој. У свим дијеловима свијета растућа је свијест о добробити и користи биолошке разноврсности за живот и здравље сваког појединца као и свијест о потреби очувања генетске разноврсности као основе биолошке разноликости. Као резултат наведених чињеница, постоји опште прихваћено признање да је биолошка разноликост глобална имовина од огромне вриједности не само за садашње него и за све будуће генерације. Шуме представљају најзначајнију ризницу биолошке разноврсности на Земљи. Поред тога, људима нуде широк спектар производа и услуга.

Савремени концепт газдовања шумама треба форсирати у циљу стварања услова за максимално остваривање већине функција шуме. Поред максималне продукције дрвета, односно продукције других добара, циљ је и остваривање бројних заштитно-регулаторних и социо-културних функција шуме. Основни циљ газдовања шумама је да се осигура трајно газдовање кроз коришћење и проширење истих. Пословна и развојна политика Јавног предузећа и организационих дијелова утврђује се планским документима, односно плановима развоја и програмима рада у складу са Законом и Статутом.

ЈПШ "Шуме Републике" Српске постоји већ 25 година и у ових четврт вијека постојања Јавно предузеће је претрпilo бројне структурне и организационе промјене. Ове промјене су дјелимично узроковане и мјењањем законске регулативе, која је дефинисала мјесто нашег предузећа у самом начину и методама управљања са шумом као једним од највећих природних ресурса које посједује Република Српска. По важећем Закону о шумама, шумама и шумским земљиштем у власништву Републике Српске управља и газдује Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде. Јавно предузеће "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац је дужно да врши радове: узгоја, заштите и искоришћавања шума и осталих шумских производа, узгоја и заштите дивљачи у додијељеним ловиштима, учествује у пројектовању и научно-истраживачком раду, као и на осталим корисним функцијама шума. Све ове радове наше Предузеће остварује преко 31-ог организационог дијела, односно 26 шумских газдинстава, "Центра за сјеменско-расадничку производњу", "Центра за газдовање кршом", "Истраживачко-развојног и пројектног центра", шумарске куће „Огњиште“ и Дирекције Јавног предузећа, који немају својство правног лица.

На основу расположивих података из Катастра шума са стањем 31.12.2017. године Јавно предузеће шумарства "Шуме Републике Српске" врши радове: узгоја, заштите и искоришћавања шума и осталих шумских производа на површинама државних шума које су дате у следећој табели:

Катастар свеукупних дрвних маса у државним шумама по ширим категоријама шума

Категорија шума	Површина	Залиха свеукупне дрвне масе		Просјечни годишњи прираст		Планирана сјеча (просјечна)	Извршена сјеча (у 2017.г.)
	ha	m ³	m ³ /ha	m ³	m ³ /ha	m ³	m ³
Високе шуме са природном обновом	469 855	157 481 295	335,17	3 772 641	8,03	2 686 343	2 544 305
Високе деградирание шуме	19 632	3 814 178	194,28	80 134	4,08	18 572	11 004
Шумске културе	54 578	8 809 443	161,41	452 232	8,29	137 517	59 582
Изданачке шуме	215 382	25 046 833	116,29	943 352	4,38	314 622	151 353
Површине подесне за пошумљавање и газдовање	168 124						
Површине неподесне за пошумљавање и газдовање	63 566						
Узурпације	20 092						
Укупно	1 011 230	195 151 749	256,97	5 248 359	6,91	3 157 054	2 766 244

Шуме и шумско земљиште у Босни и Херцеговини се простиру на површини од 2 709 800 ha, што чини 53% површине државе. Од те површине око 20 % се налази у приватном власништву. Високе шуме, високе деградирание шуме и изданачке шуме се простиру на 81,5% површине. Од те површине чак 33,9 % чине изданачке шуме које су настале као посљедица чистих сјеча на великим површинама у високим шумама у доба аустроугарске анексије, те честих ратова на овим просторима. На девастацију шума нису толико штетно утицали ратови колико су то послератни периоди када се шума експлоатисала са великим интензитетом.

У контексту тога треба посматрати и стање шумског фонда Републике Српске које се огледа у томе да се од укупне површине од 1 314 673 ha, у државном власништву налази 1 011 230 ha или 77 % свих шума Републике Српске. У оквиру државних шума знатан дио односи се на површине подесне и неподесне за пошумљавање и газдовање, те изданачке шуме (44 %). Због претходно наведеног, намеће се обавеза свих, а посебно Предузећа, редовног пошумљавања подесних површина, те превођења изданачких шума у виши узгојни облик.

Залихе свеукупне дрвне масе у високим шумама са природном обновом износе 335,17 m³/ha, односно око 235 m³/ ha нето дрвне масе.

Залихе у шумским културама износе просјечно 161,41 m³/ha свеукупне дрвне масе, уз напомену да је залиха далеко већа јер су у површину урачунате и културе испод таксационог прага, а за њих немамо дрвну масу.

Залиха у високим деградираним шумама износи 194,28 m³ свеукупне дрвне масе по 1 ha, а у изданачким шумама 116,29 m³ свеукупне дрвне масе по 1 ha.

Просјечни годишњи прираст у свим категоријама шума којима газдује Предузеће је 6,91 m³/ha свеукупне дрвне масе.

Залиха свеукупне дрвне масе у доба уређивања, увећана за прираст и упоређена са пробном дознаком је основ за одређивање висине сјеча, односно етата.

Отвореност шума и шумског земљишта износи 9,48 km на 1000 ha. Градња нових путева током ратног и поратног периода је била незнатна, а углавном је улагано у поправке и одржавање постојећих путева. Улагања у изградњу и реконструкцију шумских камионских путева заслужују посебну пажњу, не само када је ријеч о државним шумама него и о свим другим шумама и шумским земљиштима Републике Српске. Разлози томе су вишеструки. Због ниске отворености шума, етат се не реализује на цијелој површини шумскопривредних подручја. Ниска отвореност шума има за посљедицу повећање транспортних дистанци у фази примицања и привлачења

израђених дрвних сортимената, те с тим у вези, повећање трошкова транспорта и обима штета изазваних примјеном механизације. Због ниске отворености, отежане су мјере заштите шума, посебно од пожара, недовољно су валоризоване услужне користи и општекорисне функције шума, успорен је развој руралних подручја. Самим повећањем отворености шума повећала би се активност на прикупљању споредних шумских производа. У склопу ИРПЦ-а у оквиру секције за путеве врши се израда инвестиционо-техничке документације за градњу нових и реконструкцију постојећих камионских путева. У 2018. години инжињери ИРПЦ-а су вршили презентацију отварања шумских комплекса примарном и секундарном мрежом путева и све је више организационих дијелова који се одлучују на овај вид планирања и градње путне мреже.

Приватне шуме су дуго времена биле потиснуте на маргине шумарства у стручном и друштвеном погледу. Приватне шуме заузимају 23% површине шума и шумских земљишта у Републици Српској или око 11% од укупне површине Републике. Приватне шуме су подијељене на 600.000 катастарских честица у посједу око 340.000 власника. Стање приватних шума је незадовољавајуће прије свега у погледу узгојног облика: учешће високих шума је око 37%, изданаčkih 59%, а остатак се односи на високе деградиране шуме, шумске културе те подручје крша и голети. Такво стање узгојних облика утиче на изразито неповољну структуру како по показатељима производности и квалитета тако и по степену очуваности. Залихе су знатно мање од нормалних, што за собом повлачи у просјеку смањење запреминског прираста, а самим тим и приноса дрвне запремине. Сложене друштвене прилике у задњих двадесетак година утицале су на појаву озбиљне девастације и крчења приватних шума. Вршење стручних услуга у приватним шумама повјерено је ЈПШ „Шуме Републике Српске“.

IV ПРОИЗВОДНО-ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2019. ГОДИНУ

Систем планирања представља стручну разраду и формулисање задатака у циљу остваривања општих и осталих циљева и интереса. Планови газдовања шумама су стручна интерпретација циљева и интереса Републике, а њихова реализација је задатак свих запослених радника шумарства.

Системи планирања и планска рјешења имају задатак да дају рјешења којима се што потпуније остварују укупни захтјеви и интереси друштва у односу на потенцијале шумских подручја, њихово унапрјеђивање и рационално коришћење. У садашњим условима савремено планирање по свему треба да има карактер интегралног на различитим нивоима. При томе се мора имати у виду :

- међупланска зависност и повезаност,
- међугранска зависност и повезаност,
- вишефункционалност шуме као искористивог природног ресурса,
- узајамност и повезаност појединачних планова у оквиру производно- финансијског плана,
- интегралност појединих фаза у плану обухваћеном периоду на релацији план-реализација-контрола.

Послови, задаци, активности и мјере у Производно-финансијском плану свих организационих дијелова и Предузећа у цјелини у 2019. години, биће превасходно усмјерени на чување и заштиту шума, његу и одржавање постојећих шумских култура, нова пошумљавања, унапређење и развој сјеменско-расадничке производње, искоришћавање шума (сјеча и израда шумских дрвних сортимената) у складу са реалним могућностима шумских састојина и одредбама шумскопривредних основа, приоритетна инвестициона улагања, унапређење стања у ловиштима којима газдују шумска газдинства, пружање квалитетних и правовремених стручних услуга у газдовању приватним шумама, те на стварању повољнијих услова рада и уопште бољег финансијског резултата.

Основ за припрему и доношење Плана су обавезе у газдовању шумама и ловиштима утврђене Законом о шумама, Законом о ловству, Законом о јавним предузећима, подзаконским прописима, шумско-привредним и ловним основама, Трогодишњим и годишњим плановима газдовања шумама, извођачким пројектима, Програмом изградње шумских камионских путева, Програмом израде шумско-привредних основа за наредни уређајни период и "Смјерницама за израду плана".

А. ЗАЈЕДНИЧКИ ЕЛЕМЕНТИ ЗА ИЗРАДУ ПРОИЗВОДНО-ФИНАНСИЈСКОГ ПЛАНА ЗА 2019. ГОДИНУ

"Смјернице", односно "Заједнички елементи за израду плана", усвојене на сједници Управе Предузећа одржаној 25.09.2018. године, засноване на прописима, одредбама шумскопривредних и ловних основа, годишњим плановима газдовања и извођачким пројектима, присутној проблематици из претходне године, процјени будућих тржишних кретања, су основ реалне израде плана пословања. Ради сагледавања реалности израде Плана по организационим дијеловима и на нивоу Предузећа по свим сегментима планирања преносимо интегрални текст "Смјерница" за израду овог документа:

1. Сјеменско-расадничка производња и шумскоузгојни радови

1.1. У циљу стварања потребних услова за производњу квалитетног шумског сјемена познатог поријекла, планирати радове и везано за њих трошкове на ревизији, регистрацији и уређивању сјеменских састојина, са акцентом на регистрацији сјеменских састојина лишћарских врста и воћкарица, као и појединачних стабала која би се уписала у регистар и додатно заштитила. На основу праћења обилности урода сјемена потребно је планирати бербу сјемена из регистрованих сјеменских објеката.

У "Сјеменско-расадничком центру" Добој производњу шумских садница планирати у складу са стањем залиха утврђених по врсти, старости и начину производње садног материјала у 2018. години, стварним потребама шумских газдинстава, могућностима пласмана на домаћем тржишту (пошумљавања у приватним шумама), као и могућностима пласмана ван граница Републике Српске. Планирање производње сјемена и садног материјала усмјерити према производњи врста које су проистекле из одредаба ШПО-а, са посебним акцентом на производњу садница букве, племенитих лишћара и јеле. Недостатак врста рјешавати замјеном, сходно еколошко-вегетацијским карактеристикама за сваку врсту појединачно, док се не постигне континуитет производње.

Имајући у виду да је у оквиру ЦСРП Добој покренута производња контејнерског садног материјала, организациони дијелови у калкулацијама трошкова пошумљавања требају да имају у виду цијену ових садница. Успјех пошумљавања наведеним садним материјалом је далеко већи, посебно што се у наредном периоду очекују климатске промјене у смислу смањења и распореда падавина на годишњем нивоу који се карактерише са дужим сушним периодима.

Трошкове расадничке производње треба планирати по врсти производа и старосној структури на бази усвојених Норматива за сјеменско-расадничку производњу.

1.2. У шумскоузгојне радове у оквиру просте репродукције планирати све радове у просјечном годишњем обиму, који су утврђени у ШПО за уређајни период, за високе шуме са природном обновом и шумске културе (проста репродукција).

Члан 21, став 2 Закона о шумама и члан 3 Закона о измјенама и допунама Закона о шумама прописује да ће се сви шумскоузгојни радови предвиђени Основом извршавати за сваку годину по обиму и по квалитету, а незавршени радови из текуће године морају се завршити у наредној години.

Шумска газдинства која у протеклом дијелу уређајног периода нису извршила планиране радове, план годишњих радова ће увећати за количине неизвршених радова кроз преостале године уређајног периода. Планиране неизвршене радове треба завршити до краја уређајног периода, са посебним акцентом на пошумљавању.

Посебну пажњу посветити планирању радова на њези и одржавању постојећих шумских култура (чишћење од корова, изданака и избојака и неопходне прореди). Уколико стварно стање шумских култура (загушеност од корова, изданака и избојака због недовољне његе и одржавања у протеклом периоду) захтијева да се радови на њези и одржавању култура планирају у обиму већем од предвиђеног у плану шумско-узгојних радова у шумскопривредној основи, обавеза је сваког газдинства да у таквим случајевима планирају увећан обим тих радова.

Пројекте за извођење по објектима урадити благовремено, што ће са аспекта финансијских показатеља као и због адекватног начина рјешавања избора врста дрвећа за пошумљавање даље помоћи при планирању расадничке производње.

Напомена: Јединственим нормама радова у шумарству нису обухваћене све радне операције из области гајења шума, као и норме сјече, израде и извлачења шумских дрвних сортимената од проредног материјала, те ће се исте допунити, а до тада користити норматив Јавног предузећа „Србијашуме“ за наведене радове.

1.3. У шумскоузгојне радове у оквиру проширене репродукције планирати радове предвиђене за високе деградиране шуме, изданачке шуме и голети у плану шумскоузгојних радова у шумскопривредној основи.

Планирање наведених радова вршити на основу снимљеног стања на терену и јасно прецизираних површина на терену.

Извршење обима планираних радова ће зависити од финансијских средстава која се обезбиједе из надокнаде за унапређивање општекорисних функција шума у шумарству Републике Српске и осталих извора финансирања (неустрошена средства надокнаде за коришћење шума, донације, остварена добит у пословању шумског газдинства и ЈПШ).

Из средстава која су прикупљена по основу надокнаде за коришћење шума и шумског земљишта, као и надокнаде за унапређивање општекорисних функција шума, приоритетно

планирати набавку садног материјала, односно радове на пошумљавању. Контролу планирања шумскоузгојних радова вршиће Сектор за производњу.

Напомена: План шумско-узгојних радова доставити по шумским управама и укупно за газдинство.

1.4. Досљедно примијенити Упутство за технички пријем (колаудацију) и провјерити сву потребну документацију.

Примијенити типске обрасце плана шумскоузгојних радова, извјештај о извршењу шумскоузгојних радова и катастра шумскоузгојних радова (кат 7).

2. Заштита шума

Заштита шума и шумског земљишта обухвата мјере и активности које се спроводе ради заштите од биотичких, абиотичких и других чинилаца који могу да изазову штетне посљедице по шуму и шумско земљиште (ЗОШ-члан 50.).

Угроженост шума је вишеструка, било да се ради о човјеку, биљним болестима, инсектима или природним непогодама. Да би се благовремено предузеле мјере заштите шума и шумског земљишта, неопходно је редовно праћење здравственог стања шума, путем Извјештајно-дијагнозно прогнозне службе у саставу ИРПЦ-а.

Предузеће, као корисник шума има обавезу да обавјештава Министарство о појави штеточина и насталој штети у шуми. Предузеће је обавезно да контролу здравственог стања шума и мјере на сузбијању биљних болести и штеточина, као и евиденције проводи у складу са законским и подзаконским актима.

Послове, мјере, задатке и активности у области заштите шума планирати у складу са стањем на терену, а у складу са Законом о заштити од пожара, Правилником о шумском реду и Програмом мјера и активности на заштити шума у ЈПШ "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац који обухвата:

- заштиту шума од човјека (од бесправних сјеча и бесправног промета шумских производа и бесправног заузимања шума и шумског земљишта);
- заштиту шума од штетног дјеловања стоке и дивљачи;
- заштиту шума од штетног дјеловања инсеката и гљива;
- заштиту шума од пожара, уз обавезно доношење оперативних годишњих планова заштите од пожара и гашења истих (или иновирање тог плана из претходне године).

2.1. План заштита шума од бесправних сјеча, бесправног промета и бесправног заузимања шума и шумског земљишта мора да садржи:

- Активности провођења Акционог плана Владе Републике Српске за сузбијање незаконитих активности у сектору шумарства и дрвне индустрије у Републици Српској.
- Контролу лугарских реона минимално једанпут годишње,
- Формирање и опремање интерне контроле у ШГ и њена сарадња са Интерном контролом на нивоу Предузећа и осталим контролним органима.
- Обнављање уништених граничних знакова.

Везано за разграничење државне и приватне шуме и шумског земљишта у следећој години наставити рјешавање узурпација, у складу са Законом о узурпацији ("Сл. гласник РС", број; 70/06 од 24.07.2006. године), којим су одређени рокови, носиоци и поступак рјешавања узурпација. Треба истаћи да поменути Закон предвиђа (чланови 17. и 18.) успостављање граничне линије (тамо гдје то није урађено раније) између шума и шумског земљишта, с једне стране, и пољопривредног земљишта, с друге стране.

2.2. У претходним годинама у Републици Српској четинарске састојине су најугроженије од штетних инсеката (сипаца четинара), што је директна посљедица нарушене биолошке стабилности ових састојина, у којима је велики број девитализованих стабала лака мета за сипце као секундарне штеточине. Планом сјече за 2019. годину у свим газдинствима првенствено треба обухватити локације на којима је евидентно сушење стабала. Мониторинг здравственог стања

мора се наставити и у наредном периоду. Један од узрока појаве каламитета поткорњака су и посљедице елементарних непогода (пожар, сњеголоми, вјетроломи и др.), а исте се морају санирати у наредној години.

Сва ШГ су обавезна проводити активности на очувању и унапређењу здравственог стања шума, досљедно примјењујући одредбе Правилника о шумском реду у свим категоријама шума. Сјеча, израда и реализација случајних ужитака је обавезујућа.

Мониторинг здравственог стања четинарских састојина је обавезујући и за наредну годину.

Процедуре набавке феромонских препарата и клопки морају се провести на вријеме, да би постављање истих било урађено на вријеме, прије ројења поткорњака.

2.3. У 2019. години наставити мониторинг стања популације губара у складу са Упутством, те планирати потребне радње и средства како би се спријечиле евентуалне штете на шуми које наноси овај инсект.

Појава сушења састојина јеле и састојина храста није нова и не дешава се само код нас него у цијелој Европи. У наредној години морају се планирати санитарне мјере у угроженим састојинама, али и детаљно снимање угрожених састојина.

2.4. Заштита шума од пожара подразумијева обавезу свих шумских газдинстава да донесу:

1. Оперативне планове за заштиту шума од пожара за 2019. годину, са свим компонентама за превентивно дјеловање и припремним активностима за брзо дјеловање у случају евентуалног пожара.

Оперативним планом морају бити дефинисане сљедеће активности, а на бази процјене угрожености шумскопривредног подручја:

-Мрежа осматрачница и систем дојаве.

-Мобилне екипе за патролна дежурства (нпр. јавни путеви, излетишта, простори гдје чобани чувају стада), дежурства и у дане викенда, празника и у вријеме било каквог окупљања у природи. Врло је битна комуникација са невладиним организацијама (нпр. ловци), које се морају укључити у све облике активности на заштити шума од пожара.

-Извођачи радова морају се такође упознати са активностима превентивног дјеловања на спречавању пожара и мјерама и активностима на гашењу евентуалних пожара. Извођачи радова морају поштовати законске одредбе на локацијама гдје су смјештени. Обавеза шумског газдинства је да врши контролу провођења превентивних мјера. Обавезе извођача радова у шумским газдинствима биће дефинисане у текућој години.

-Начин ангажовања грађевинских машина и радне снаге за евентуалну брзу интервенцију на изради просјека и пробијању противпожарних путева за заустављање ширења ватрене стихије.

-Сарадња са јединицама цивилне заштите и ватрогасним јединицама, са јасно прецизираним задацима и обавезама у случају евентуалног пожара.

-Сарадња са сусједним шумским газдинствима, у циљу заједничких активности. Сарадња мора постојати и на међуентитетском нивоу (гранични појас).

2. Оперативни план информативно-пропагандних активности.

Информативно-пропагандне активности у директној су вези са временским приликама (суша) и активностима локалног становништва (радови на крчењу приватних посједа). Са информативно-пропагандним активностима треба отпочети одмах и проводити их у току цијеле године.

У циљу заштите шума од пожара потребно је планирати организацију и одржавање информативно-савјетодавних састанака на регионалном нивоу. У активности на спречавању појаве шумских пожара и гашењу истих морају се укључити сви субјекти: локална власт, локално становништво, невладине организације (ловци, еколози, планинари).

Опрема за гашење пожара у власништву ЈПШ „Шуме РС“ а.д. Соколац мора бити припремљена и ускладиштена.

Услови, организација и начин ангажовања грађевинске механизације и радне снаге за евентуалну хитну израду просјека и пробијање противпожарних путева ради заустављања ширења ватрене стихије, као и плаћање услуга, у надлежности је шумског газдинства.

Обука особља у стручним екипама врши се по потреби у шумском газдинству и трајни је задатак.

Обавјештења о забрани ложења ватре постављају су на видним мјестима, а медијска кампања (штампа, радио и телевизија) је у функцији ширења поруке о превенцији пожара и упозорења о повећаној опасности од пожара у току трајања екстремних временских прилика (суша, високе температуре, вјетар).

Циљ свих програма за контролу пожара је заштита и правилно функционисање шумских екосистема. Посебна пажња се мора посветити узроцима пожара. Превентивне активности морају бити усмјерене на отклањању узрока пожара. Посљедице пожара на шумске екосистеме могу бити веома тешке, а санирање дуг и тежак посао.

Трансфер знања према грађанима може се остварити као дио програма јавне свијести. Учење о еколошким утицајима пожара, и како реаговати, треба да помогне грађанима да науче методе контроле пожара. Јавност мора бити свјесна пожарне ситуације и мора бити дио програма. Улога ЈПШ „Шуме РС“ а.д. Соколац у заштити шума од пожара је значајна.

2.5. Неопходна финансијска средства за извршавање наведених задатака реално планирати. При планирању личних примања за чуваре шума и ловочуваре треба калкулисати са бруто платама, а истовремено треба водити рачуна да се не дуплирају зараде у производно-финансијском плану и плану ловства. Трошкове сјече, израде и привлачења случајних ужитака не треба планирати у материјалне трошкове заштите шума од инсеката, биљних болести и од елементарних непогода, јер су исти већ планирани у оквиру трошкова производних услуга.

3. Планирани обим сјече и производње шумских дрвних сортимената

3.1. Обим сјече и производње шумских дрвних сортимената у свим шумским газдинствима планирати до висине просјечног годишњег етата по важећој шумскопривредној основи. Газдинства која су прекорачила планирани обим сјеча по категоријама шума по ШПО, дужна су да план сјеча за 2019. годину ускладе са могућим обимом сјеча за преостали дио уређајног периода.

Планирани обим сјече и производње шумских дрвних сортимената мора се исказати по категоријама шума подесним за газдовање (високе шуме са природном обновом, деградирани високе шуме, шумске културе, изданачке шуме) и унутар сваке од тих категорија одвојено по врстама сјече (редовне сјече, ванредне сјече) како је то и предвиђено у табели 3.1.

Како је у тачки 2.2. наглашено да се последице елементарних непогода морају санирати у наредној години, потребно је извршити квалитетну процјену обима ванредних сјеча, као и процјену сортимената који ће се реализовати из тих сјеча.

У напријед наведени обим сјеча укључује се и количина огревног дрвета планирана за малопродају у дубећем стању, а која се односи на продају локалном становништву.

Планирање обима сјече и производње шумских дрвних сортимената за 2019. годину вршити на основу извођачких пројеката и искуствених података за ванредне сјече.

Шумска газдинства која су у досадашњем дијелу уређајног периода прекорачила планирани етат, планирани обим сјече и производње шумских дрвних сортимената ускладиће са реализованим етатом у протеклом дијелу уређајног периода и залихама готових производа и недовршене производње које прелазе просјечну једномјесечну производњу, на начин да ће умањити план сјеча и производње за количине које у залихи прелазе просјечну једномјесечну производњу и за количину која је прекорачена у протеклом дијелу уређајног периода подијељену на преостале године уређајног периода.

Базу за план одјела предвиђених за сјечу чини сјекоред који је направљен за цио уређајни период. Саставни дио плана чиниће и одјели који неће бити или ће дјелимично бити реализовани у току 2018. године. Шумска газдинства код којих је истекла важност ШПО, а у процедури је доношење нове ШПО обавезна су се придржавати привременог сјекоред на који је Управа предузећа дала сагласност.

Посебну пажњу треба посветити квалитетној припреми одјела за сјечу, уз поштивање усвојених процедура произашлих из FSC стандарда, ангажовању квалитетних извођача радова у

складу са Законом о јавним набавкама, кројењу и класирању шумских дрвних сортимената, квалитетном техничком пријему радова, те квалитетној евиденцији свих извршених радова.

Напомена: Свеукупна дрвна маса у табели 3.1. мора бити једнака укупним количинама за сваку категорију шума у табели 3.3. (План сјечиве дрвне масе у свеукупној дрвној маси по одјелима и одсјецима)

3.2. У табелу 3.2. уносе се подаци о планираном обиму сјеча (етат) за шуме подесне за газдовање и то појединачно за сваку од четири наведене категорије шума из важеће шумскопривредне основе.

3.3. Закон о шумама, члан 84. прописује обавезу Јавног предузећа шумарства „Шуме Републике Српске“ а.д. Соколац, као корисника шума и шумског земљишта у својини Републике, да под истим тржишним условима обезбиједи неопходан минимум дрвних сортимената локалним предузећима за механичку прераду дрвета са подручја са којег ти сортименти потичу. Законом о изменама и допунама Закона о шумама одређено је да неопходан минимум дрвних сортимената утврђује ЈПШ „Шуме Републике Српске“, на основу годишњег обима сјеча за ту локалну заједницу у сарадњи са представницима локалне заједнице. Одлуком Владе Републике Српске о утврђивању критеријума и начину расподјеле шумских дрвних сортимената број: 04/1-012-2-2453/16 од 24.11.2016. године, прописано је на који начин се врши расподјела трупаца за дрвопрерађиваче из Републике Српске. На тако утврђен годишњи обим сјеча сагласност даје Влада.

С тим у вези, потребно је у табели 3.5 планирати сјечу по подручјима општина.

3.4. У табели 4.1. утврђује се динамика сјече и израде шумских дрвних сортимената за планирани обим из табеле 3.1., у табели 4.2. утврђује се динамика привлачења (и износа) шумских дрвних сортимената од пања до камионског пута, а у табели 4.3. динамика отпреме (реализације) шумских дрвних сортимената .

Количину (обим) шумских дрвних сортимената за коју се утврђује динамика у привлачењу (и износу) и отпреми (реализацији) чини количина тих сортимената из табела 3.1. увећана за дио количине прелазних залиха шумских дрвних сортимената изнад просјечног мјесечног планираног обима сјече и израде за 2019. годину. Осим тога, **у табели 4.2. план привлачења (и износа) треба умањити за количину која се реализује малопродајом у шуми на пању.**

Динамички план у табелама 4.1., 4.2. и 4.3. мора се, у зависности од временских, теренских, тржишних и других услова, утврђивати што је могуће реалније.

4. План реализације шумских дрвних сортимената

4.1. План реализације шумских дрвних сортимената (табела 5.) сачињава се на основу укупних количина тих сортимената из табеле 4.3. и цијена из важећег Цјеновника шумских дрвних сортимената овог Предузећа. Примјењују се цијене на камионском путу или на пању (ако се отпрема врши са шума пања). За трупце четинара и лишћара примијенити цијене трупаца средње дебљинске класе.

Шумска газдинства су обавезна планирати продају дијела укупне количине трупаца четинара и лишћара путем јавног надметања (лицитације) у 2019. години, у проценту до 25 % укупно планиране количине трупаца.

Ефекти такве продаје се приказују у табели 6.

4.2. При изради Плана поштовати забрану продаје шумских дрвних сортимената у дубећем стању изузев продаје одређених количина шдс локалном становништву (огрев, ситно техничко, ограничена количина трупаца за изградњу и поправку породичних кућа и помоћних објеката). Ово је регулисано посебним упутством о продаји шумских дрвних сортимената.

4.3. У табели 5.2 планирати реализацију шумских дрвних сортимената по основу тога да ли сортименти потичу из редовних или из ванредних сјеча.

5. План укупне реализације

5.1. У табели 6. планира се укупна реализација (приходи). "Реализација од шдс" има двије колоне.

Прва: Дио реализације који се преноси из табеле 5.

Друга: Дио реализације који се односи на ефекте лицитација (разлика између вриједности лицитиране количине по планираним лицитираним цијенама и вриједности те исте количине изражене по цијенама на камионском путу из важећег Цјеновника).

У колоне 3, 4. и 5. - Приходи од укидања резервисања и приходи из других намјенских извора у складу са члановима 89. и 91. ЗОШ-а, као и са чланом 95.-уносе се износи планираних трошкова насталих улагањем у шумско-узгојне радове, изградњу и реконструкцију шумских камионских путева и сва остала улагања у складу са Законом. Колона 12-смањење вриједности залиха учинака, уколико се планира, уноси се са предзнаком „-“.

Колона „Остали пословни приходи“ обухвата оне пословне приходе који нису садржани у колонама од 1-12. Збир колона од 1 до 13 мора одговарати износу укупних пословних прихода из табеле 8.

Колона "Укупно" мора бити идентична укупним приходима из табеле 8 (Табела прихода и расхода). Такође, колоне "Финансијски приходи", "Остали приходи", "Приходи од усклађивања вриједности имовине" и „Приходи по основу промјене рачуноводствених политика и исправке грешака из ранијих година“ (колоне 14,15, 16 и 17) морају бити исте као одговарајући приходи из табеле 8.

5.2. Шумска газдинства требају, на основу извршене евиденције и неопходних припрема на сакупљању и реализацији осталих шумских производа, исте планом реално предвидјети.

Планом такође треба предвидјети који се остали производи могу одрживо искоришћавати.

Посебну пажњу приликом израде плана треба обратити на заштићене врсте.

Сва шумска газдинства дужна су:

- задужити стручно лице за обављање ових послова,
- обезбиједити складишни простор, откупне станице гдје ће се вршити откуп ових производа, обезбиједити мјерне инструменте и друго, неопходно за функционисање истих,
- остале шумске производе користити у складу са смјерницама из Основа и програма коришћења осталих шумских производа, Правилника о условима коришћења осталих шумских производа и начину сакупљања њихових надокнада, као и прописа који уређују ову област,
- благовремено ријешити питање циркулације финансијске документације,
- да на свом подручју врше контролу промета осталих производа, те сходно законским прописима уколико користе остале производе издвоје надокнаду од 3 % продајне цијене производа на посебан рачун ЈПШ, а ако не врше сакупљање осталих шумских производа наплате од комерцијалних сакупљача надокнаду од 5 % продајне цијене производа на посебан рачун ЈПШ. Средства са овог рачуна користе се искључиво за ревитализацију осталих шумских производа на локалитетима са којих они потичу.

6. План утрошка средстава надокнаде за коришћење шума и шумског земљишта и надокнаде за унапређење општекорисних функција шума

У табели 6.1 планира се утрошак средстава надокнаде за коришћење шума и шумског земљишта и надокнаде за унапређење општекорисних функција шума, и то по врсти и вриједности улагања.

План улагања у шумскоузгојне радове и реконструкцију и изградњу шумских камионских путева потребно је приказати по врсти радова, по објектима рада (ПЈ, одјел, односно назив пута), по вриједности радова и по изворима финансирања (надокнада за коришћење шума и шумског

земљишта-неутрошена из претходне године и планирана за 2019. годину, надокнада за унапређење општекорисних функција шума и остали извори).

7. План радне снаге

7.1. Радну снагу планирати у складу постојећих Правилника о организацији и систематизацији радних мјеста и извршилаца, а вишак радне снаге рјешавати програмски у складу важећих законских прописа.

Уколико се у току израде Плана за 2019. годину усвоји нови јединствени Правилник о организацији и систематизацији радних мјеста (чија израда је у току), радну снагу планирати и вишак рјешавати у складу са овим актом.

У план расхода планирати трошкове програмског рјешавања вишка радне снаге.

8. План прихода и расхода

8.1. У табели 8. планирају се приходи и расходи, и то аналитички како је у њој и назначено. У колони „Оцјена остварења за 2018. годину“ треба остварене трошкове и приходе у досадашњем периоду у 2018. години пројектовати за цијелу 2018. годину.

При планирању трошкова плата примјењиваће се Закон о раду (Службени гласник РС број 1/16 и 66/18); Закон о порезу на доходак (Сл. гласник РС број 60/15, 5/16 и 66/18); Правилник о поступку, начину обрачуна и остваривања права на ослобађање и права на одбитак од пореске основице пореза на доходак (Сл. гласник РС број 68/18); Правилник о условима, начину обрачунавања, пријављивања и уплате доприноса (Сл. гласник РС број 68/18); Одлука о најнижој плати (Сл. гласник РС 2/18 и 69/18) и Правилник о раду Предузећа. Уколико дође до потписивања Колективног уговора са Синдикатом Предузећа до завршетка израде Плана, примјењиваће се у планирању плата и осталих издатака и овај акт.

Трошкове плата рачунати са планираном цијеном рада до 130 КМ увећаном за остале накнаде, с тим да организациони дијелови код којих је нарушена финансијска равнотежа и остали релевантни финансијски показатељи пословања планирају нижу цијену рада у складу са реалним финансијским могућностима, а највише до просјечне цијене рада за треће тромјесечје 2018. године.

У рубрику - Трошкови плата, накнада плата и осталих личних расхода - планирати трошкове плата и накнада плата, трошкове пореза и доприноса на плате и накнаде плата, бруто накнаде члановима НО и одбора за ревизију и трошкове осталих личних расхода (отпремнине, помоћи, награде запосленим, трошкови запослених на службеном путу, трошкови превоза радника на посао и с посла). У накнаде плата спадају трошкови топлог obroка (без обзира да ли се исплаћују у новцу или је организована исхрана радника у кухињама, ловачким кућама или угоститељским објектима), трошкови теренског додатка, трошкови регреса, зимнице, огрева.

8.2. Трошкове сјече и израде шумских дрвних сортимената и њиховог привлачења (и износа) од пања до камионског пута, као и трошкове изградње тракторских и анималних влака планирати и исказивати одвојено како је то и назначено у табели. Ти трошкови се планирају на основу цијена и обима поменутих радова у извођачким пројектима. Цијене тих радова у поменутих пројектима морају бити утврђене на основу Јединствених норми радова у шумарству и калкулација трошкова рада у ЈПШ-а "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац.

Трошкови сјече и израде шумских дрвних сортимената и њиховог привлачења од пања до камионског пута, као и израде тракторских и анималних влака утврђују се у извођачким пројектима полазећи од обавезе потпуног провођења Програма мјера на унапређењу квалитета и евиденције производње у ЈПШ-а "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац.

У ШГ која имају капацитете за властиту производњу карактер и врста трошкова у односу на горе наведене се мијења, у складу са учешћем производње у властитој режији у односу на укупну производњу.

Планирани просјечни трошкови сјече, израде и привлачења по кубном метру настали у процесу производње шдс-а властитим средствима не могу бити већи од просјечних пројектима планираних трошкова по једном произведеном м³.

У остале производне услуге планирају се трошкови таксације за израду ШПО, трошкови транспорта шумских дрвних сортимената до централних стоваришта и границе РС-е (када је у питању продаја ино-купцима) и други транспортни трошкови, трошкови одржавања камионских путева, трошкови одржавања путничких и теренских возила и друга одржавања, трошкови закупнина, трошкови сајмова, трошкови рекламе и пропаганде, трошкови развојних услуга (истраживања, израда програма развоја, студије и слично), трошкови комуналних услуга, трошкови регистрације возила, накнада за коришћење ауто-пута, трошкови дознаке, трошкови шумско-узгојних радова.

Трошкове рекламе и пропаганде планирати у износу највише 0,10 % од планираног пословног прихода (осим за Дирекцију Предузећа чија висина ће бити утврђена посебном одлуком Управе Предузећа), а о распореду и утрошку тих средстава одлучиваће Управа Предузећа.

Трошкове финансирања Дирекције Предузећа планирају шумска газдинства у висини од 2,69 % од планираног прихода од продаје шумских дрвних сортимената (ових издвајања су ослобођени организациони дијелови ИРПЦ Бања Лука, Центар за сјеменско-расадничку производњу Добој, Центар за газдовање кршом Требиње и ШК „Огњиште“ Јахорина).

8.3. У рубрику „Трошкови амортизације и резервисања“ планирају се трошкови амортизације и трошкови резервисања за трошкове у гарантном року, трошкови резервисања за обнављање природног богатства-надокнада за коришћење шума и шумског земљишта у складу са чланом 89. став 1. Закона о шумама (најмање 10 % финансијских средстава планиране реализације шумских дрвних сортимената утврђених по цијенама у шуми на пању по ценовнику ЈПШ), трошкови резервисања за задржане кауције и депозите, трошкови резервисања за реструктурисање, трошкови резервисања за отпремнине и трошкови резервисања за јубиларне награде запослених.

У рубрику "Нематеријални трошкови" планирају се трошкови непроизводних услуга, трошкови репрезентације, трошкови премије осигурања, трошкови платног промета, трошкови чланарина, стипендије и кредити студентима и ученицима, трошкови огласа у штампи и другим медијима (осим за рекламу и пропаганду), таксе (административне, судске, регистрационе, конзуларне, локалне и друге) и остали нематеријални трошкови.

Трошкове репрезентације планирати у износу највише 0,10 % од планираног пословног прихода (осим за Дирекцију Предузећа чија висина ће бити утврђена посебном одлуком Управе Предузећа).

У рубрику "Трошкови пореза" планирају се трошкови пореза на имовину, трошкови накнаде за коришћење добара-комунална, издвајања за општине у складу са чланом 89. став 6 Закона о шумама (у износу од 10 % финансијских средстава планиране реализације шумских дрвних сортимената утврђене по цијенама франко камионски пут), накнада за воде, трошкови надокнаде за унапређивање општекорисних функција шума у складу са чланом 91. ЗОШ-а (у износу од 0,07 % на укупан приход), трошкови противпожарне накнаде, накнада за уређење грађевинског земљишта и трошкови пореза на оружје. У "Трошкове доприноса" планирати трошкове доприноса за ПИО за докуп стажа, доприноса за ПИО-бенефицирани стаж и трошкове доприноса за професионалну рехабилитацију инвалидних лица.

Под категоријом "Непроизводне услуге" планирати трошкове одржавања FSC стандарда.

8.4. Највећи дио трошкова Предузећа (преко 90 % од износа укупних трошкова) је стандардизован, односно нормиран различитим методама, а то су: пројекти, норме, калкулације, цијена рада на бази које се израчунавају зараде и накнаде зарада, обавезе по основу Закона и подзаконских аката, порези, доприноси и итд. За мањи дио трошкова за које не постоје норме или се повремено јављају, организациони дијелови Предузећа, односно њихове стручне службе, су дужни да реално планирају висину трошкова на бази искуства из ранијих година, те потребе стално минимизирања трошкова у сврху јачања профитабилности Предузећа.

При изради производно-финансијског плана, организациони дијелови код којих је нарушена финансијска равнотежа морају имати на уму чињеницу да финансијску консолидацију могу

остварити само у том случају ако планирају и остварују максимално могућу добит, а организациони дијелови код којих није нарушена финансијска равнотежа, такође, морају имати на уму чињеницу да постојећу стабилност могу одржавати и повећавати само у том случају ако планирају и остварују одређену могућу добит. Због тога сви организациони дијелови морају на једној страни планирати и остваривати максимално могући пословни приход, а на другој страни морају планирати и остваривати што је могуће мање све врсте расхода.

8.5. Напомена: Сви планирани приходи и расходи морају бити усклађени са Међународним рачуноводственим стандардима, Правилником о рачуноводству и рачуноводственим политикама Предузећа и важећим Аналитичким контним планом Предузећа.

При планирању трошкова водити рачуна да се трошкови за које се не може остварити право на одбитак улазног пореза на додату вриједност (по Закону о ПДВ-у), планирају са урачунатим ПДВ-ом, а сви остали без ПДВ-а.

Поред Плана прихода и расхода на годишњем нивоу (Табела 8), организациони дијелови су дужни да ураде наведени план на мјесечном нивоу и исти унесу у информациони систем Јавног предузећа, с тим што нису у обавези да мјесечни план прихода и расхода достављају у Дирекцију предузећа уз планска документа за 2019. годину.

9. План инвестиционих улагања

При изради овог Плана мора се водити рачуна о реалним изворима финансирања тих улагања. Планови инвестиција који нису засновани на реалним (у највећем степену сигурним) изворима финансирања неће бити прихваћени. „Остали извори“ финансирања инвестиција у табели 9. се могу појавити само изузетно, уз обавезно писмено образложење о каквим изворима се ради, да би се могао оцијенити квалитет тих извора. У складу са закључком Надзорног одбора ЈПШ-а "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац, приоритетно планирати следећа инвестициона улагања:

- Биолошке инвестиције (шумско-узгојни радови). Вриједност ових улагања у табели 9. преноси се из табеле 1.3.;

- Израда шумскопривредних основа

- Пројектовање, реконструкција и градња шумских камионских путева

План инвестирања у пројектовање, реконструкцију и изградњу шумских камионских путева радити у складу са Правилником о изградњи, реконструкцији, одржавању и заштити шумских камионских путева који Вам је доставио Сектор за производњу.

Поштовање законских одредби у инвестирању и поштовање законских одредби о јавним набавкама је обавезно.

Потребно је да организациони дијелови што реалније планирају инвестиције пошто је Управа заузела став да ће се само у изузетним ситуацијама вршити реалокација средстава за финансирање непланираних инвестиција.

Напомена: При планирању набавке путничких аутомобила водити рачуна да се у планирану цијену, односно вриједност укључи ПДВ, јер се не може остварити право на одбитак улазног пореза.

10. План образовања и стручног усавршавања

У табели 10. планирају се активности и трошкови образовања и стручног усавршавања ученика, студената и стално запослених радника у циљу унапређења газдовања шумама и укупног пословања организационих дијелова и Предузећа у цјелини.

План образовања и стручног усавршавања треба да произилази из потреба Јавног предузећа за одговарајућим кадровима, изражених интереса радника за усавршавањем у струци и из захтјева организације и технологије рада за стручним образовањем и усавршавањем, а у складу са Правилником о стручном образовању и усавршавању радника.

Облици сручног образовања и усавршавања радника и других лица су садржани у члану 7. Правилника о стручном образовању и усавршавању радника.

Трошкови образовања и стручног усавршавања из ове табеле сврставају се у Нематеријалне трошкове у табели 8. Ови трошкови по организационим дијеловима Предузећа (осим Дирекције) могу износити највише 0,30 % од планираног пословног прихода.

11. Остали планови

Саставни дио Производно-финансијског плана Предузећа за 2019. годину су и:

- План пословања Истраживачко-развојног и пројектног центра Бања Лука (организациони дио овог Предузећа) чији је основни задатак израда шумскопривредних основа за државне и приватне шуме, израда елабората за проглашење заштитних шума и шума са посебном намјеном, пројекте за шумске комуникације и израде дугорочних програма газдовања подручјем крша.

- План пословања Дирекције Јавног предузећа;

- План набавки-Организациони дијелови Предузећа, у складу са Законом о јавним предузећима, Законом о јавним набавкама, Смјерницама и Упутством о набавкама, те Правилником о набавкама роба и услуга, обавезни су направити појединачне планове набавки (основна средства, ситан инвентар, резервни дијелови, ауто-гуме, заштитна средства, потрошни канцеларијски материјал, рекламни материјал, ХТЗ опрема, све врсте услуга и др.). Планови набавки треба да буду усклађени са планираним трошковима (табела 8.) и планом инвестиционих улагања.

- План радова у приватним шумама заснива се на ШПО за те шуме и пројектима за извођење шумскоузгојних радова. Ови пројекти у свом саставу садрже све радове по обиму, мјесту и времену, а израђује их Јавно предузеће шумарства (ЗОШ члан 25). Сва шумска газдинства дужна су израдити годишње планове у складу са важећом ШПО.

- Годишњи планови газдовања ловиштима (додијељеним на газдовање шумским газдинствима) којима се морају планирати радови предвиђени ловним основама;

- Планови (за свако ШГ-о) шумских одјељења, по привредним јединицама, у складу са сјекоредом, за дознаку стабала за сјечу и израду извођачких пројеката у току 2019. године чија ће се реализација (извођење радова) планирати за 2020. годину (Табела 11.) и

- Програми радова на утврђивању граница шума и шумског земљишта у државној својини и укњижавања државних шума и шумског земљишта у оквиру граница ШПП-а у катастар некретнина.

12. Остале активности

У 2019. години планиран је наставак активности везаних за усклађивање општих аката са законским прописима.

Б. ПРОИЗВОДНО-ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН

Производно-финансијски план садржи:

1. План сјеменско-расадничке производње и план шумскоузгојних радова.
2. План заштите шума и шумског земљишта.
3. Планирани обим сјече и производње шумских дрвних сортимената.
4. План реализације шумских дрвних сортимената.
5. План укупне реализације.
6. План осталих производа шумарства.
7. План пословања Центра за газдовање кршом.
8. План пословања Истраживачко-развојног и пројектног центра.
9. План радне снаге.
10. План образовања и стручног усавшавања.
11. План сертификације шума.
12. План формирања и расподјеле укупног прихода.
13. План расхода.
14. План инвестиционих улагања.

1. Сјеменско-расадничка производња и шумско-узгојни радови

ЈПШ „Шуме Републике Српске“ а.д. Соколац сјеменско-расадничку производњу извршава у „Центру за сјеменско-расадничку производњу“ Добој и расаднику медитеранских врста који егзистира у оквиру Центра за газдовање кршом у Требињу. Центар за сјеменско-расадничку производњу Добој остварује ову производњу са 98,2 % на нивоу Предузећа и он је и успостављен у циљу очувања генофонда шума Републике Српске, те производње квалитетног сјемена и садног материјала. Остваривање ове функције је увелико олакшано, јер је од 2009. године у функцији Сјеменски центар. Тиме је ЈПШ ``Шуме РС`` активно укључено у токове савременог шумарства. Од 2016. године успостављен је систем индустријске производње контејнерских садница, гдје ЦСРП располаже са аутоматизованом линијом за пуњење контејнера, системима за наводњавање растилишта, одређеном количином контејнера и рамова. У циљу повећања капацитета производње до планираних 2,5-5 милиона садница годишње, неопходна је набавка додатних рамова и контејнера, пластеника и остале неопходне опреме са техничке стране. Успостављањем комплетног система задовољиле би се потребе Јавног предузећа за контејнерским садним материјалом за радове просте и проширене репродукције, али и ширег тржишта. Коришћењем савремене линије за производњу садница значајно ће се побољшати квалитет садног материјала, а тиме и успјешност радова пошумљавања на терену.

У циљу очувања и унапређења генофонда, као и његовог правилног коришћења, у оквиру области генофонда и сјеменарства наставиће се започете активности на уређењу регистрованих сјеменских објеката, тј. израде пројеката генетичке мелиорације и уређења сјеменских објеката, те стручна контрола и здравствени преглед истих. Од 2012. године контролне прегледе регистрованих сјеменских објеката врши ИРПЦ Бања Лука и у склопу њих се процјењује урод сјемена, на основу чега се прави план сакупљања, те у складу са њим организује сакупљање сјемена у признатим и регистрованим сјеменским објектима. За већину шумских врста дрвећа карактеристично је то да цвјетају и плодоносе у временским интервалима, тј. одликују се периодичитетом урода. Такође, урод сјемена варира од године до године, почев од године када га нема, преко година са малим и просјечним уродом па до године са обилним или пуним уродом. Ово захтјева константно опажање обилности цвјетања, те предвиђање обилности урода. Правилна процјена урода сјемена у текућој години је од суштинске важности ради планирања његовог сакупљања и благовременог обезбјеђивања потребних средстава, опреме и радне снаге. Од података процјене цвјетања и предвиђања урода зависи да ли је оправдано организовање сакупљања сјемена у једном објекту, шта је потребно и у којем обиму за његову реализацију.

Према томе, читава организација послова на сакупљању сјемена зависи од података о уроду, који ће нам бити на располагању тек око половине 2019. године. У моменту писања овог документа располагамо само са непотпуним статистичким подацима (прецизне податке о уроду сјемена имамо по сјеменским објектима тек од 2012. године), као и са искуственим, који упућују на то да се у 2019. години не може очекивати значајнији урод оних врста чији је обилан урод био у 2018. години (јела, буква, храста), а претпоставка је да би обилнији урод у 2019. години могла имати смрча.

Узимајући у обзир да постоји потреба за већим количинама квалитетног садног материјала лишћарских врста дрвећа, активности на регистрацији нових сјеменских објеката треба усмјерити на издвајање сјеменских објеката лишћара, у првом реду племенитих, као и шумских воћкарица (најчешће у виду групе или појединачних стабала).

Приоритет пословања у 2019. години је повећање производње контејнерских садница и наставак активности на комплетирању система аутоматске линије за контејнерску производњу. Поред тога потребно је интензивирати коришћење осталих шумских производа, кроз подизање нових засада љековитог биља, активности на прикупљању самониклог биља, њиховом ускладиштењу, доради и паковању, а поготово образовању кадрова.

План производње садног материјала у 2019. години је 12.322.820 комада садница. Слједи структура производње садног материјала за 2019. годину:

Ред. бр.	ВРСТА САДНОГ МАТЕРИЈАЛА	КОЛИЧИНА	УЧЕШЋЕ
1.	ЧЕТИНАРИ	11.085.500	89,96%
2.	ЛИШЋАРИ	883.300	7,17%
3.	ВОЋКАРИЦЕ	88.400	0,71%
УКУПНО ШУМСКИ САДНИ МАТЕРИЈАЛ		12.057.200	97,84%
4.	СЈЕМЕНИШТЕ	40.000	0,32%
5.	ОЖИЛИШТЕ	60.000	0,49%
6.	ПИКИРИШТЕ	74.520	0,60%
7.	РАСТИЛИШТЕ	91.100	0,74%
УКУПНО ХОРТИКУЛТУРНИ САДНИ МАТЕРИЈАЛ		265.620	2,16%
СВЕУКУПНО САДНИ МАТЕРИЈАЛ		12.322.820	100%

Реализација садног материјала у току 2019. године предвиђена је у количини од 5.257.890 комада.

План реализације садног материјала по методи производње је следећи:

Ред. бр.	Врста садног материјала	класично		контејнер		нисула		Укупно	
1.	Четинари	3.231.600	61.46%	338.830	6.44%	1.010.000	19.21%	4.580.430	87.12%
2.	Лишћари	598.100	11.37%	1.060	0.02%			599.160	11.40%
3.	Воћкарице	45.800	0.87%					45.800	0.87%
Σ шумски садни материјал		3.875.500	73.71%	339.890	6.46%	1.010.000	19.21%	5.225.390	99.39%
Хортикулт. садни материјал		28.500	0.54%	4.000	0.08%			32.500	0.61%
Свеукупно садни материјал		3.904.000	74.25%	343.890	6.54%	1.010.000	19.21%	5.257.890	100%

Из претходне табеле произилази да ће у 2019. години бити реализовано 3.904.000 комада или 74,25% садница произведених класичним методом, 343.890 комада или 6,54% контејнерских садница, као и 1.010.000 или 19,21% нисула садница.

У прољећној дистрибуцији 2019. године планирана је реализација 2.577.130 комада садница или 49%, док је за јесењу дистрибуцију преостаје планираних 2.680.760 комада садница или 51%.

Потреба организационих дијелова ЈПШ Шуме РС за садним материјалом је око 2,35 милиона садница, што је 45% производње ЦСРП. То значи да ће око 2,9 милиона садница ЦСРП морати да реализује преко екстерних корисника (шумарства у Федерацији, привредни субјекти, рудници, путеви, физичка лица и др.). Све ово упућује на неопходност комплексне сарадње на релацији ИРПЦ (планирање пошумљавања кроз ШПО)—ЦСРП (производња квалитетног садног материјала у

количинама које се могу пласирати у оквиру Предузећа и на екстерном тржишту) – шумска газдинства (која ће квалитетно извршити пошумљавање).

Планирани шумско-узгојни радови у оквиру просте репродукције законска су обавеза и морају се у цијелости извршити.

Шумско-узгојни радови планирани у оквиру проширене репродукције шума извршаваће се у складу са обимом извршених експлоатационих радова у високим деградираним и изданаичким шумама и у зависности од степена обезбјеђених финансијских средстава из накнаде за унапређење општекорисних функција шума (обезбјеђених по основу члана 91. Закона о шумама) и осталих извора финансирања (донације, остварена добит у пословању шумских газдинстава, неутрошена средства просте репродукције). Шумска газдинства, која су у претходном периоду извршила голе сјече на одређеним површинама у поменути две категорије шума ће извршити пошумљавање тих површина одговарајућом врстом садница, а потом одржавати и његовати те културе без обзира у ком степену су обезбиједила финансијска средства из накнаде за унапређење општекорисних функција шума. То се исто односи и на површине голети.

Сва шумска газдинства ће вршити комисијски колаудацију (технички пријем) извршених радова на пошумљавању (садњом садница, односно сјетвом сјемена) након двије и пет година од извршених радова. На основу записника о колаудацији радова установиће се да ли је потребно вршити попуњавање тих површина.

Са становишта биодиверзитета потребно је водити рачуна о очувању мјешовитости врста, а у оним шумским комплексима гдје је она нарушена потребно је вјештачком обновом тежити да се она поново успостави. Ту се првенствено мисли на чисте четинарске састојине у које треба пошумљавањем уносити лишћаре (идеалан однос заступљености врста би требао бити 70:30 у корист четинара), како би се сачувала производна способност земљишта. Уношење лишћарских врста у чисте састојине четинара је пожељно ради смањења киселости земљишта у овим састојинама.

Из следеће табеле може се видјети да је планирано повећање шумско-узгојних радова за 62% (посматрано вриједносно) у односу на оцјену извршења у 2018. години. План радова у оквиру просте репродукције шума у 2019. у односу на оцјену остварења у 2018. години је већи за 23 %, док су радови проширене репродукције већи за 178 % (посматрано вриједносно), у односу на очекивано остварење истих у 2018. години.

У односу на очекивано извршење у 2018. години највеће повећање у смислу планираних радова у 2019. години се односи на: прашење и окопавање новоподигнутих култура (398%).

У табеларном прегледу се види да су планирани радови у 2019. години за сса 3,65 милиона већи у односу на план 2018. године. Овом повећању планираног обима радова у 2019. години у највећој мјери је допринијело веће планирање радова проширене репродукције, за чије остварење је неопходно знатно већи износ средстава посебних намјена у односу на претходне године. Изостанак ових средстава је и допринио томе да је проценат извршења ових радова у односу на десетогодишње планове (шумскопривредне основе) у већини организационих дијелова Предузећа мали, тј. евидентан је заостатак у извршењу истих.

Р.Б	Фаза рада	Јед. мјере	Планирано 2018.			Оцјена остварења 2018.			Планирано 2019.			оцјена 2018 / план 2018 (индекс)			план 2019 / оцјена 2018 (индекс)		
			Проста р. шума	Проширена р. шума	Укупно	Проста р.шума	Проширена р. шума	Укупно	Проста р. шума	Проширена р. шума	Укупно	Проста р. шума	Проширена р. шума	Укупно	Проста р. шума	Проширена р. шума	Укупно
1	Припрема земљишта за природно подмлађивање	ha	1 961		1 961	1 936		1 936	2 386		2 386	99		99	123		123
2	Пошумљавање	ha	281	364	645	236	337	573	212	626	838	84	92	89	90	186	146
3	Попуњавање култура	ha	60	83	143	63	48	111	55	137	191	104	58	78	87	283	172
4	Прашење и окопавање	ha	65	58	124	63	12	75	73	226	299	97	20	61	116	1919	398
5	Чишћење од корова	ha	350	348	698	342	231	573	340	401	741	98	66	82	100	173	129
6	Проред у културама	ha	725		725	725		725	847	84	931	100		100	117		128
7	Њега шумских састојина	ha	5 924		5 924	6 144		6 144	5 717		5 717	104		104	93		93
8	Мелиорација изданачних шума	ha		1 939	1 939		1 334	1 334		782	782		69	69		59	59
9	Планирана количина садница (у хиљадама)	ком	805	1 085	1 890	648	932	1 580	603	1 753	2 357	81	86	84	93	188	149
10	Вриједност радова (у хиљадама)	КМ	5 865	2 421	8 286	5 480	1 873	7 353	6 723	5 213	11 936	93	77	89	123	278	162

2. Заштита шума и шумског земљишта

Значај чувања и заштите шума и шумског земљишта није потребно посебно истацати. Поред привредног и економског значаја, далеко је већи значај који шуме пружају кроз своје општекорисне функције, а које се огледају у утицају шума на остваривање повољног режима вода, спречавање ерозије земљишта, повећање квалитета питке воде, производњу кисеоника, стварање повољних услова за туризам, рекреацију и друге користи.

Због тога послови на заштити шума од бесправних сјеча и бесправног заузимања шума и шумског земљишта, од пожара, биљних болести, штетних инсеката и од штетног дјеловања дивљачи и стоке, заслужују посебну пажњу и траже сталну мобилност и одговорност у њиховом извршавању.

Према плану за 2019. годину, за заштиту шума у Јавном предузећу шумарства "Шуме Републике Српске" планирано је 12.294.056 КМ. По структури тај износ чине следећи трошкови :

Чување шума (чуварска служба)	10 775 140 КМ
Заштита дивљачи и ловних објеката	768 630 КМ
Заштита шума од инсеката	252 277 КМ
Заштита шума од биљних болести	74 360 КМ
Заштита шума и објеката од пожара	243 348 КМ
Заштита шума од елементарних непогода	82 655 КМ
Остали видови заштите	97 646 КМ
Укупно	12 294 056 КМ

Послови, мјере, задаци и активности на заштити шума за 2019. годину планирани су у складу са стварним стањем на терену и Програмом мјера и активности на заштити шума у ЈПШ-а "Шуме Републике Српске" и Акционим планом за сузбијање нелегалних активности, и обухватају:

1. Заштиту шума од човјека (од бесправних сјеча и бесправног промета шумских производа и бесправног заузимања шума и шумског земљишта),

У наредној 2019. години, у циљу подизања нивоа заштите шума од човјека планирано је следеће:

- константна едукација лугарског особља, те подизање нивоа свијести свих запослених о потреби заштите шума,
- преко државних органа издејствовати ажурнији рад судских институција, јер је нерјешавање пријава за шумску штету један од главних разлога појаве бесправних сјеча,
- у газдинствима која имају изражене проблеме по питању бесправних сјеча потребно је размотрити могућност постављања видео надзора на угроженим локацијама,
- на угроженим локацијама треба постављати рампе које онемогућавају кретање теретним возилима (под условом да не ометају живот становницима на тим подручјима),
- извршити разграничење између државних и приватних шума гдје то до сада није урађено, а тамо гдје су гранични знаци уништени извршити њихово обнављање,
- остварити бољу сарадњу са органима МУП-а и истражним органима, како бисмо смањили нелегалне активности,

Услови за ефикаснију заштиту шума су створени измјенама и допунама Закона о прекршајима Републике Српске (Сл. гласник РС- 29/10 од 09.04.2010. године), којима је враћен легитимитет чуварској служби Предузећа да подноси прекршајне пријаве за бесправну сјечу и крађу.

2. Заштиту шума од штетног дјеловања инсеката (поткорњака и др.), гљива и биљних болести.

У циљу континуиране заштите шума од губара у Републици Српској проводи се контрола бројности губара на сталним огледним плохама од 2006. године у складу с „Упутством о контроли бројности губара“, које је донио Шумарски факултет у Бањој Луци. Због каламитета губара у 2013. и 2014. години, а знајући какве све посљедице он може проузроковати, потребно је и у овој планској години посветити пуну пажњу његовом сузбијању. Наредба о механичком уништавању

јајних легала губара на снази је од 2004. године. По одлуци Управе предузећа све оперативне активности проводиће Оперативни тим за заштиту шума. Директори организационих дијелова су одговорна лица за провођење активности на механичком уништавању јајних легала губара. У случају да се механичким путем не може дјеловати потребно је као и у претходним годинама примијенити авиотретирање нападнутог подручја.

Контролисање бројности поткорњака и његово свођење у фазу латенције се намеће као један од приоритетнијих задатака Предузећа у овој планској години. Да би се то остварило потребно је у свим организационим дијеловима Предузећа у наредном планском периоду досљедно поштивати прописане мјере заштите шума, што се посебно односи на:

-Потпуну сјечу, израду и реализацију случајних ужитака, како у високим шумама тако исто и у шумским културама;

-Поред фенотипски нападнутих стабала у језгру потребно је извршити и сјечу следећег прстена 5-10 метара условно здравих стабала, јер је из искуства познато да су се у њима већ настанили поткорњаци.

Генерално гледано у последњим извјештајним годинама је повећано учешће целулозног дрвета четинара, што је директна посљедица великог броја осушених стабала четинара проузрокованих лошим здравственим стањем састојина.

-Успостављање шумског реда у току сјече и израде шумских дрвних сортимената у цјелости ће се проводити у складу са одредбама Правилника о шумском реду;

-Правовремено постављање клопки са феромонским препаратима за сипце четинара, са савјесним и одговорним њиховим одржавањем, редовним праћењем и евидентирањем броја уловљених инсеката, те постављањем ловних и контролних стабала, уз обавезу редовног обавјештавања надлежне службе у Дирекцији Јавног предузећа.

У сегменту заштите шума од инсеката и биљних болести планирање на дужи период је врло тешко, јер појава ових штетних фактора зависи од низа непредвидивих околности. И поред тога неопходно је пословање у шумарству проводити тако да би ризик од појаве биљних болести и штетних инсеката у градацији био што мањи. У том смислу Предузеће ће се стриктно придржавати Правилника о шумском реду и других нормативних аката који регулишу ову област.

Сушење састојина храста китњака на планини Озрен је и даље актуелно тако да је и у овој планској години заустављање сушења приоритетан задатак. Оперативни тим за заштиту шума који је оформило Ресорно министарство, а чији чланови су представници Предузећа, Шумарског факултета и Ресорног министарства, је предложио да се све површине на којима је присутно сушење храста санирају тако што ће се хрост посјећи. За сваки објект рада потребно је урадити пројекат шумскоузгојних радова. На површинама гдје нема потребе за пошумљавањем, у години уroda сјемена, извршити припрему земљишта за природну обнову. На површинама гдје има потребе за пошумљавањем, пошумљавање извршити са квалитетним садницама црног бора. На нешто дубљим земљиштима и на блажим падинама пошумљавање извршити са садницама старости 2+0, а на плићим и стрмијим падинама садницама црног бора са обложеном коријеном. На површинама гдје је дошло до природног обнављања црног бора и храста китњака по потреби вршити мјере његе. Вриједност ових радова увелико прелази финансијске могућности ШГ Добој, те је за исте неопходно да се обезбједе средства из Ресорног министарства.

Оно што се намеће као нова потенцијална опасност је чињеница да су велики комплекси састојина црног бора подложни шумским пожарима, због тога је потребно тамо гдје је могуће, остављати противпожарне пруге лишћара.

Информације са терена о појави градације било ког инсекта, а нарочито губара, морају бити благовремене, јер је потребно у што краћем року дјеловати на сузбијању механичким и хемијским средствима због његове велике градационе способности.

Интензивирати рад на провођењу мјера утврђених од Оперативног тима за заштиту шума, чији је задатак да врши континуирану координацију на нивоу Предузећа са сличним тимовима формираним у шумским газдинствима.

3. Заштиту шума од пожара, уз обавезно доношење оперативних годишњих планова заштите од пожара и гашења истих, као и израду Плана заштите од пожара

Оно што треба истаћи је да је најтеже заштитити шуму од пожара. У овом случају су врло битне превентивне мјере, будност чуварских служби, као и едукација становништва. Имајући у виду узроке и штете које проузрокују пожари у току овог планског периода примијениће се адекватне превентивне мјере и активности на спречавању пожара. Према Програму мјера и активности на заштити шума при изради Оперативног плана заштите од пожара и гашења истих, у овом периоду планира се следеће:

-Едукација становништва на провођењу превентивних мјера у циљу спречавања појаве шумских пожара преко локалних медија (радио станице, новине и слично);

-На видна мјеста покрај путева, на ивицама шума истицање табли са натписима забране ложења ватре и заштите шума од пожара;

-У временским периодима критичним за појаву пожара (рано, топло и сушно прољеће, топло и сушно љето) обезбједиће се осматрачка служба чији припадници морају да врше непрекидно осматрање са доминантних кота. Истовремено, у сједишту шумског газдинства у нерадне дане и послје радног времена обезбједиће се дежурство ради благовременог пријема обавјештавања о појави пожара и организације брзе интервенције на његовом гашењу;

-Осматрачи ће се опремити одговарајућим средством везе (радио станица, мобилни телефон) те двогледом;

-У свим шумским газдинствима формираће се интервентна противпожарна јединица (са именима и презименима задужених, од најмање тридесет припадника) за гашење пожара хитно по његовом откривању. Иста ће се квалитетно опремити противпожарном опремом и одговарајућим возилом како би била у могућности да ефикасно и у цјелини обавља постављени задатак. Интервентна јединица ће се формирати од радника у сталном радном односу у газдинству, а у случајевима када шумска газдинства не располажу довољним бројем радника у сталном радном односу, иста ће се попунити пријемом радника по уговору о дјелу на те послове. Сви припадници те јединице морају претходно завршити обуку у гашењу пожара;

-На посебно угроженим мјестима (излетишта, објекти) обезбједиће се постављање буради са водом или пијеском;

-У сарадњи са противпожарним инспекторима МУП-а (у станицама јавне безбједности) спријечиће се спаљивање на отвореном простору отпада на постројењима за примарну прераду дрвета (приватне пилане);

-У сарадњи са припадницима станица јавне безбједности додатно ће се ангажовати на откривању изазивача шумских пожара и подношењу пријава против истих надлежним органима правосуђа и МУП-а.

На нивоу Предузећа за плански период планирана су финансијска средства за подмирење трошкова просвјештавања (едукације) становништва о провођењу превентивних мјера на спречавању појава шумских пожара. То просвјештавање ће се реализовати у сарадњи са радио и ТВ станицама и то у раним прољећним и најтоплијим љетним данима када је опасност од појаве тих пожара најизраженија.

4. Заштиту шума од штетног дјеловања стоке и дивљачи.

За заштиту шума од штетног дјеловања стоке и дивљачи организациони дијелови су дужни предузети све прописане мјере.

5. Активности на минираним површинама

На територији којом газдују „Шуме РС“ површина од 53.478 ha је минирана површина. Уколико Предузеће успије обезбједити донаторска средства у 2019. години, неопходно је почети са активностима деминирања. Ту би се требала размотрити и могућност финансирања ове врсте радова из средстава проширене репродукције шума, јер би се деминирањем ових површина аутоматски повећала површина шума за газдовање, а самим тим би се повећали и приходи Предузећа. С друге стране, Предузеће на овим површинама није у могућности да проводи ни мјере његе и заштите ових састојина што му је првенствена обавеза. Поређења ради све

минирани шуме се простиру на површини која је величине два просјечна шумскопривредна подручја.

3. Планирани обим сјече и производње шумских дрвних сортимената

Висина планираног обима сјече и производње шумских дрвних сортимената одређена је Смјерницама за израду Производно-финансијског плана ЈПШ "Шуме Републике Српске" за плански период до висине просјечног годишњег етата по важећим шумскопривредним основама (појединачно за сваку категорију шума).

У току реализације плана шумска газдинства не смију вршити прекорачење планираног годишњег обима сјечиве дрвне масе, нити одступати од планираних одјељења за које су урађени извођачки пројекти и у којима је предвиђена реализација планираног обима сјече. Само у изузетним случајевима и ако за то постоје оправдани разлози за таква одступања, шумска газдинства су дужна правовремено поднијети захтјев Управи Предузећа уз детаљно образложење.

Подлогу за израду Плана сјече и производње шумских дрвних сортимената чине: шумско-привредне основе, извођачки пројекти за планиране шумске одјеле који су израђени на основу усвојене методике за израду пројеката, користећи Јединствене норме радова у шумарству и калкулације цијена коштања радног дана, средства рада и остала потребна документација.

У току извођења радова на реализацији планираног обима сјече и производње шумских дрвних сортимената, сва шумска газдинства ће у потпуности проводити Мјере на унапређењу квалитета и евиденција производње, које садрже следеће:

1. Након израде и доношења шумско-привредне основе, газдинства ће донијети годишње планове сјеча по одјелима (сјекоред) за наредни уређајни период.

2. У Производно-финансијском плану пословања годишњи и трогодишњи план сјече урадити по привредним јединицама, шумским управама, радним јединицама и одјелима.

3. Дознака стабала и израда извођачких пројеката за одјеле у којима ће се радови изводити у наредној години, извршиће се у потпуности у текућој години до израде Производно-финансијског плана пословања за следећу годину. Извођачки пројекти израђиваће се по усвојеној Методици за израду тих пројеката у Предузећу у програму јединственог информационог система Предузећа.

4. У извођачким пројектима обавезно ће се планирати метод израде шумских дрвних сортимената.

5. Обавезно је обројчавање шумских дрвних сортимената без обзира на врсту сјече (редовна сјеча, сјеча случајних ужитака). Шумски дрвни сортименти када се израде, приме и искласирају, обројчавају се у складу са Упутством о обројчавању шумских дрвних сортимената плочицама.

6. Обавезно ангажовање стручних радника на пословима размјерања, кројења и класирања шумских дрвних сортимената од стране шумских газдинстава у току извођења радова на искориштавању шума.

7. У циљу остваривања реално могуће квалитетне структуре шумских дрвних сортимената и њихове просјечне продајне цијене, обавезно ће се вршити класирање у шуми код пања и евидентирање квалитетне структуре сортимената у премјерне књиге приликом пријема учинка од сјекача.

8. Обавезна је примјена свих правилника који регулишу ову област, као и одредби шумско-привредних основа и извођачких пројеката. Водити евиденције свих радова у производњи шумских дрвних сортимената по фазама рада у обрасце предвиђене правилницима и обрасце урађене од стране Дирекције Јавног предузећа, евиденције које су саставни дио шумско-привредне основе, а по упутствима приложеним уз те обрасце.

Лице које класира шумске дрвне сортименте у шуми код пања и које врши пријем учинка од сјекача, мора бити шумарске струке и не може у истом одјелу вршити реализацију (отпрему) шумских дрвних сортимената.

9. Редовне и ванредне пописе шумских дрвних сортимената у оквиру шумскопривредног подручја, шумска газдинства ће вршити уз организацију и надзор Централне пописне комисије коју ће именовати директор Предузећа. Елаборат (извјештај) о извршеном попису Централна комисија доставља на разматрање Надзорном одбору Предузећа.

Стручна лица која врше дознаку стабала за сјечу дужна су са становишта обезбјеђивања континуитета продукције дрвне масе строго водити рачуна да буду заступљени сви стручни параметри приликом одабира стабала за сјечу, а у складу са одређеним техничким циљем датим по ШПО. У току сјече и израде, сва дозначена стабла ће се посјећи и израдити.

Задужена лица за реализацију извођачког пројекта морају строго водити рачуна о: провођењу закљученог уговора са извођачем радова, о времену почетка и завршетка радова у одјељењу, динамици сјече и привлачења, употреби тракторских влака, успостављању шумског реда, коришћењу ХТЗ опреме и др. За свако непоштивање уговора лице задужено за реализацију извођачког пројекта мора писменим путем упозорити извођаче радова и дати му одређени временски рок за превазилажење настале ситуације. У случају да се недостаци не отклоне обавијестити одговорно лице да се уговор прекине и извођач радова стави на листу непожељних извођача те о насталом проблему одмах обавијестити Управу Предузећа. По завршеном извођењу радова врши се технички пријем. Технички пријем радова на искориштавању шума врши се одвојено од техничких пријема шумско-узгојних и радова на заштити шума. Комисију за технички пријем радова чине лица одговарајуће стручне спреме са најмање 3 године радног искуства на одговарајућим пословима. Код пријема радова на искориштавању шума комисија утврђује и записнички констатује да ли су начињене штете на земљишту, подмлатку и стаблима која остају у састојини. На основу података из записника о техничком пријему радова, лица са посебним овлаштењима код уговорног органа оцјењују да ли постоји основаност за обрачун накнада за начињене штете, и оцјењују рад стручних лица задужених за надзор и контролу над извођењем тих радова.

Динамички план активности за спровођење мјера у циљу редефинисања организационо – економске позиције „Шума Републике Српске“ обухвата скуп мјера које ће унаприједити производњу, и то:

- Правовремено извршавање планираног физичког обима производње.
- Строго вођење рачуна о кројењу и класирању дрвних сортимената.
- Ефикасно коришћење властите механизације.
- Унапређење и развој система газдовања шумама и пројеката за извођење радова.
- Доношење стратегије и акционог плана за сузбијање нелегалних радњи у шумарству.
- Учешће у изради техничко-технолошке типизације терена, оптималних норматива и сортиментних таблица.
- Редовно ажурирање улазне параметре калкулација у циљу усклађивања цијена извођења радова у шумарству са тржишним цијенама.
- Повећање површине шума.

Провођењем утврђених активности у циљу реализације Мјера биће створени повољни услови за развој сектора шумарства.

Планирани обим сјече и производње шумских дрвних сортимената за 2019. годину је већи за 2 % у односу на очекивани у 2018. години. Преглед планиране сјече у 2019. години по организационим дијеловима и за Предузеће укупно, са освртом на оцјену остварења за 2018. годину, дат је у табели на страни 35 и 36.

Производно-финансијски план за 2019. годину

Шумско газдинство	Врста дрвета	оцена остварења 2018.	планирано у 2019.						Укупно	Индекс План/ Остварење %			
			Трупци			ТТ стубови	Рудно дрво	Остала обловина			Целулозно дрво	Огревно дрво	
			Ф	Л	за резање								
			0	0	5.105	0	2.541	0	2.734	0	10.380	114	
"Бања Лука"	четинари	9.101	0	0	5.105	0	2.541	0	2.734	0	10.380	114	
	лишћари	93.202	214	495	18.883	0	600	0	0	0	59.625	79.817	86
	укупно	102.303	214	495	23.988	0	3.141	0	2.734	0	59.625	90.197	88
"Оштрељ"	четинари	49.800	227	0	35.654	840	3.048	0	8.611	173	48.554	97	
	лишћари	40.235	369	797	14.657	0	0	0	10.746	0	18.525	45.095	112
	укупно	90.035	596	797	50.312	840	3.048	0	19.357	173	18.525	93.648	104
"Панос"	четинари	31.225	44	0	16.514	754	2.283	0	3.863	0	23.458	75	
	лишћари	9.900	62	134	9.527	0	0	0	5.481	0	11.223	26.427	267
	укупно	41.125	106	134	26.041	754	2.283	0	9.344	0	11.223	49.885	121
"Бирач"	четинари	8.484	30	0	4.987	340	1.884	0	2.670	0	9.911	117	
	лишћари	74.244	680	1.535	25.309	0	0	0	15.696	0	36.696	79.916	108
	укупно	82.728	710	1.535	30.296	340	1.884	0	18.366	0	36.696	89.827	109
"Градишка"	четинари	6.737	18	0	2.491	73	511	0	729	0	3.822	57	
	лишћари	144.231	888	2.573	46.594	0	0	0	0	4	97.601	147.659	102
	укупно	150.968	906	2.573	49.085	73	511	0	729	4	97.601	151.481	100
"Добој"	четинари	7.029	22	0	7.607	1.103	5.081	0	4.474	297	0	18.584	264
	лишћари	47.912	195	405	8.980	0	0	0	8.924	0	21.530	40.034	84
	укупно	54.941	216	405	16.587	1.103	5.081	0	13.398	297	21.530	58.618	107
"Зеленгора"	четинари	18.160	80	0	12.928	147	890	0	3.456	0	17.501	96	
	лишћари	23.380	136	297	10.072	0	0	0	6.757	0	17.954	35.216	151
	укупно	41.540	216	297	23.000	147	890	0	10.213	0	17.954	52.717	127
"Чемерница"	четинари	30.974	205	0	21.052	1.036	2.863	0	3.863	0	0	29.019	94
	лишћари	24.725	305	690	7.778	0	0	0	0	0	15.388	24.161	98
	укупно	55.699	510	690	28.830	1.036	2.863	0	3.863	0	15.388	53.180	95
"Врбања"	четинари	7.594	0	0	10.177	284	1.271	0	3.969	0	15.700	207	
	лишћари	65.354	517	1.203	26.759	0	0	0	0	0	52.126	80.604	123
	укупно	72.947	517	1.203	36.935	284	1.271	0	3.969	0	52.126	96.304	132
"Мајевица"	четинари	154	0	0	78	0	25	0	10	0	113	73	
	лишћари	16.486	5	238	4.876	0	0	0	0	0	9.647	14.766	90
	укупно	16.640	5	238	4.954	0	25	0	10	0	9.647	14.879	89
"Лисина"	четинари	26.257	0	86	13.363	310	1.529	0	5.251	0	20.539	78	
	лишћари	34.309	0	613	12.325	0	0	0	0	0	29.377	42.315	123
	укупно	60.566	0	699	25.688	310	1.529	0	5.251	0	29.377	62.854	104
"Ботин"	четинари	8.123	20	0	5.471	43	694	0	1.991	11	0	8.230	101
	лишћари	33.136	66	146	7.050	0	0	0	5.533	0	29.767	42.562	128
	укупно	41.259	86	146	12.521	43	694	0	7.524	11	29.767	50.792	123
"Јахорина"	четинари	60.206	276	0	37.515	901	3.396	183	9.571	0	51.842	86	
	лишћари	20.441	140	305	9.710	0	0	0	7.357	0	15.784	33.296	163
	укупно	80.647	416	305	47.225	901	3.396	183	16.928	0	15.784	85.138	106
"Приједор"	четинари	5.362	0	0	5.371	52	671	28	5.151	0	11.272	210	
	лишћари	126.322	868	2.097	34.323	76	0	0	25.252	0	61.613	124.228	98
	укупно	131.684	868	2.097	39.694	128	671	28	30.402	0	61.613	135.501	103

Производно-финансијски план за 2019. годину

Шумско газдинство	Врста дрвета	оцена остварења 2018.	Топлици		ТТ стубови	Рудно дрво	Остала обловина	Целулозно дрво	Огревно дрво	Укупно	Индекс План/ Остварење %
			за резање								
			Ф	Л							
планирано у 2019.											
м ³											
"Рибник"	четинари	46 724	0	46 963	1 054	3 770	62	7 649	0	60 082	129
	лишћари	61 578	1 433	22 907	0	0	0	15 721	28 363	69 072	112
	укупно	108 302	1 433	69 870	1 054	3 770	62	23 370	28 363	129 154	119
"Сјемећ"	четинари	55 286	0	34 749	828	2 950	0	7 306	0	46 167	84
	лишћари	24 758	33	3 438	0	0	0	3 076	10 598	17 212	70
	укупно	80 044	367	38 187	828	2 950	0	10 382	10 598	63 379	79
"Романија"	четинари	130 630	613	77 485	2 096	8 399	374	22 374	0	111 341	85
	лишћари	4 430	27	2 203	0	0	0	2 315	7 055	11 659	263
	укупно	135 060	640	79 688	2 096	8 399	374	24 689	7 055	123 000	91
"Дрина"	четинари	2 981	5	1 166	61	268	11	306	0	1 817	61
	лишћари	50 143	358	20 855	0	0	0	10 197	22 020	54 247	108
	укупно	53 124	363	22 021	61	268	11	10 503	22 020	56 064	106
"Маглић"	четинари	52 368	446	46 790	300	5 412	0	8 848	0	61 796	118
	лишћари	32 115	0	11 624	0	0	0	0	21 927	33 661	105
	укупно	84 483	446	58 414	300	5 412	0	8 848	21 927	95 457	113
"Борја"	четинари	31 230	0	13 245	335	2 910	0	5 323	0	21 813	70
	лишћари	89 977	399	33 003	0	100	0	15 000	38 598	88 175	98
	укупно	121 207	399	46 248	335	3 010	0	20 323	38 598	109 988	91
"Височник"	четинари	119 479	861	71 386	2 270	6 768	0	26 177	0	107 462	90
	лишћари	12 405	0	5 342	0	0	0	0	6 811	13 030	105
	укупно	131 884	861	76 728	2 270	6 768	0	26 177	6 811	120 492	91
"Вучевица"	четинари	49 800	55	31 218	582	2 465	0	5 680	0	40 000	80
	лишћари	18 500	127	7 786	0	0	0	0	13 700	21 613	117
	укупно	68 300	182	39 004	582	2 465	0	5 680	13 700	61 613	90
"Горица"	четинари	77 855	164	52 945	700	7 524	0	15 436	0	76 769	99
	лишћари	25 069	114	6 588	0	0	0	6 854	15 733	29 526	118
	укупно	102 924	278	59 533	700	7 524	0	22 290	15 733	106 295	103
ЦГК	четинари	90	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	лишћари	470	0	0	0	0	0	0	681	681	145
	укупно	560	0	0	0	0	0	0	681	681	122
"Трескавица"	четинари	8 047	70	6 390	65	356	0	1 303	0	8 185	102
	лишћари	17 529	116	4 070	0	0	0	0	8 619	13 057	74
	укупно	25 576	186	10 460	65	356	0	1 303	8 619	21 242	83
"Клековача- Потоци"	четинари	35 528	402	27 890	638	2 437	144	4 985	0	36 495	103
	лишћари	6 696	113	2 415	0	0	0	1 920	3 854	8 561	128
	укупно	42 024	515	30 305	638	2 437	144	6 904	3 854	45 056	107
"Миљићи"	четинари	8 898	17	7 359	767	2 865	0	3 730	0	14 738	166
	лишћари	17 958	110	5 501	0	0	0	3 478	7 263	16 607	92
	укупно	26 856	127	12 860	767	2 865	0	7 208	7 263	31 345	117
Укупно	четинари	887 921	4 473	595 859	15 579	72 811	1 283	165 459	0	855 590	96
	лишћари	1 115 504	6 489	362 574	76	700	4	144 307	662 077	1 193 198	107
	укупно	2 003 426	10 962	958 474	15 655	73 511	1 287	309 765	662 077	2 048 787	102

3. План реализације шумских дрвних сортимената

План реализације шумских дрвних сортимената је производ укупних планираних количина по сортиментима и цијена из важећег Цјеновника шумских дрвних сортимената.

Приликом реализације произведених количина шумских дрвних сортимената, мора се имати на уму следеће:

- обавезна је примјена једнообразног купопродајног уговора и услова у њему,
- уговарање се врши на основу Критерија бодовања усвојених од стране Ресорног министарства,
- продаја вриједнијих дрвних сортимената (трупаца) путем лицитације је предвиђена у количини до 25 % укупно реализоване количине трупаца, а у складу са Акционим планом Владе Републике Српске,
- зобрањена је продаја трупаца у дубећем стању изузев продаје ограничених количина за изградњу и поправку породичних кућа и помоћних објеката на селу и у случајевима гдје се продаја врши лицитацијом у изданацким шумама,
- рад са непосредним купцима и извођачима који не извршавају уредно радове, не извршавају уговором предвиђене обавезе, баве се нелегалним активностима у шумарству, односно субјектима са "црне листе" је забрањен,
- пласману мање вриједних сортимената (рудно, целулозно и огревно дрво) мора се посветити посебна пажња по питању њихове процентуалне заступљености у укупној реализацији ШДС. Потребно је да њихов проценат буде усклађен са планом и са процентом који је предвиђен шумскопривредним основама,
- квалитет и солвентност купца је основ при одабиру пословног партнера.

Из следеће табеле може се видјети да је у наредној години планиран већи обим реализације шумских дрвних сортимената за 5 индексних поена у односу на очекивано извршење у 2018. години. Планирано сортиментно учешће трупаца четинара мање је за 0,58 % од очекиваног учешћа истих у 2018. години. Планирано сортиментно учешће трупаца букве је веће за 0,17% у односу на извршење у 2018. години, док је код трупаца храста планско учешће мање за 0,61% што директно смањује просјечну цијену за 2,63 КМ/м³ код лишћара, у односу на оцјену извршења 2018. године. Планирана цијена свих ШДС који ће се реализовати са камионског пута или централног стоваришта је 92,01 КМ/м³ и мања је за 2,31 КМ по јединици производа од очекиване у 2018. години. Разлог овог смањења је лошије планирана сортиментна и квалитетна структура лишћара у односу на ону која се очекује у реализацији шумских дрвних сортимената у 2018. години. Та појава је била присутна и претходних година, те се очекује да ће сортиментно учешће трупаца букве и храста бити у остварењу веће него што је планирано. У прилог ове констатације иде и податак да је потражња за нашим производима велика те је самим тим и могућност бољег класирања и сортиментног и квалитетног олакшана, чему је потврда и 2018. година у којој се очекује да се оствари цијена свих сортимената без малопродаје 94,32 КМ/м³, што је за 8,17 КМ/м³ више од планиране за 2018. годину.

У складу са Динамичким планом предвиђене су следеће мјере:

- Продаја шумских дрвних сортимената вршиће се искључиво уз обезбјеђивање гаранција наплате или авансном уплатом.
- Редовно усклађивање цијена шумских дрвних сортимената са цијенама у окружењу и условима тржишта.
- Учешће у активностима за утврђивање степена финализације предузећа за прераду дрвета.
- Учешће у радној групи за израду правилника који ће уредити односе између шумарства и прераде дрвета.

Сортимент		Оцена остварења 2018. године					План за 2019.г.					Индекс			
		Количина м3	Цијена КМ	Вриједност КМ	Сорт. структ.	% класа.	Количина м3	Цијена КМ	Вриједност КМ	Сорт. структ.	% класа.	оцена/план Кол.	Вријед.		
ЧЕТИНАРИ	Трупци јеле и бијелог бора	за фурнир	2 142	213.21	456 680		0.64	2 772	200.00	554 334		0.86	129	121	
		за љуштење	2	160.00	242		0.00	0		0		0.00	0	0	
		за резање	I кв. класе	153 790	149.03	22 919 740		45.73	104 218	147.00	15 320 082		32.15	68	67
			II кв. класе	94 718	122.63	11 615 356		28.16	141 833	124.00	17 587 351		43.75	150	151
			III кв. класе	85 647	102.68	8 794 391		25.47	75 338	106.00	7 985 855		23.24	88	91
	Укупно	336 297	130.20	43 786 410	37.36		324 162	127.86	41 447 622	38.23		96	95		
	Трупци смрче	за фурнир	1 396	213.35	297 743		0.52	1 764	202.00	356 293		0.70	126	120	
		за љуштење	5	173.43	852		0.00	0		0		0.00	0	0	
		за резање	I кв. класе	100 341	150.64	15 115 640		37.12	68 249	150.00	10 237 321		27.23	68	68
			II кв. класе	80 420	124.57	10 017 619		29.75	113 419	127.00	14 404 162		45.24	141	144
			III кв. класе	88 182	104.65	9 228 720		32.62	67 252	109.00	7 330 461		26.83	76	79
	Укупно	270 344	128.21	34 660 574	30.03		250 683	128.96	32 328 237	29.56		93	93		
	Трупци црног бора	за фурнир	1	166.00	166		0.00	42	166.00	6 913		0.18	4164	4164	
		за љуштење	0		0		0.00	0		0		0.00			
		за резање	I кв. класе	9 127	122.41	1 117 299		28.38	5 729	126.00	721 843		24.35	63	65
			II кв. класе	9 646	100.32	967 641		29.99	12 066	105.00	1 266 881		51.29	125	131
			III кв. класе	13 384	85.85	1 149 019		41.62	5 687	88.00	500 449		24.18	42	44
	Укупно	32 158	100.57	3 234 125	3.57		23 523	106.11	2 496 086	2.77		73	77		
	Трупци осталих четинара	за фурнир	0		0		0.00	0	166.00	36		0.04			
		за љуштење	0		0		0.00	0		0		0.00			
за резање		I кв. класе	504	131.25	66 132		21.96	76	130.45	9 858		14.90	15	15	
		II кв. класе	763	111.35	84 986		33.27	247	109.91	27 200		48.79	32	32	
		III кв. класе	1 027	93.81	96 335		44.76	184	92.11	16 941		36.26	18	18	
Укупно	2 294	107.87	247 453	0.25		507	106.54	54 035	0.06		22	22			
Укупно трупци четинара	641 094	127.79	81 928 562	71.21		598 875	127.45	76 325 980	70.63		93	93			
ТТ стубови	6 832	144.43	986 770		0.76	15 494	140.51	2 177 036		1.83	227	221			
Рудно дрво	58 481	71.98	4 209 459		6.50	71 591	72.00	5 154 529		8.44	122	122			
Остала обловина	55	67.73	3 702		0.01	1 283	45.72	58 683		0.15	2348	1585			
Целулозно дрво	193 769	49.50	9 592 233		21.52	160 715	49.46	7 948 962		18.95	83	83			
СВЕУКУПНО:	900 231	107.44	96 720 726	100		847 958	108.10	91 665 190	100		94	95			
ЛИШЋАРИ	Трупци бујаве	за фурнир	1 910	279.30	533 428		0.62	6 105	282.00	1 721 659		1.74	320	323	
		за љуштење	10 598	201.41	2 134 556		3.42	15 863	192.00	3 045 715		4.52	150	143	
		за резање	I кв. класе	111 475	130.72	14 572 372		36.00	71 768	127.00	9 114 589		20.47	64	63
			II кв. класе	96 006	101.39	9 733 892		31.00	109 564	101.00	11 065 924		31.25	114	114
			III кв. класе	89 663	78.32	7 022 166		28.96	147 330	79.00	11 639 083		42.02	164	166
	Укупно	309 652	109.79	33 996 413	32.78		350 630	104.35	36 586 970	32.95		113	108		
	Трупци храста	за фурнир	F1	224	489.93	109 837		0.79	316	505.00	159 333		1.24	141	145
			F2	784	406.18	318 347		2.77	969	410.00	397 356		3.80	124	125
		за резање	I кв. класе	7 940	267.06	2 120 339		28.01	5 231	265.00	1 386 152		20.54	66	65
			II кв. класе	9 043	196.07	1 773 123		31.91	7 504	200.00	1 500 714		29.46	83	85
			III кв. класе	10 353	156.06	1 615 709		36.53	11 452	165.00	1 889 650		44.96	111	117
	Укупно	28 344	209.47	5 937 356	3.00		25 471	209.38	5 333 205	2.39		90	90		
	Трупци племенитих	1 523	197.87	301 266		0.16	3 634	194.08	705 300		0.34	239	234		
	Трупци осталих	3 619	82.13	297 253		0.38	5 822	71.24	414 748		0.55	161	140		
	Рудно дрво	633	79.89	50 559		0.07	700	80.00	56 000		0.07	111	111		
	Остала обловина	217	136.09	29 531		0.02	80	120.27	9 571		0.01	37	32		
	Целулозно дрво	48 655	64.41	3 133 637		5.15	129 886	61.63	8 004 710		12.21	267	255		
	Огријев	551 857	60.77	33 537 220		58.43	547 808	60.51	33 149 961		51.48	99	99		
	СВЕУКУПНО:	944 499	81.82	77 283 234	100		1 064 031	79.19	84 260 464	100		113	109		
	СВЕУКУПНО:	1 844 730	94.32	174 003 960	94		1 911 989	92.01	175 925 655	93		104	101		
ЛИШЋАРИ+ЧЕТИНАРИ	113 548	33.03	3 750 425	6		136 798	33.01	4 516 196	7		120	120			
СВЕУКУПНО	1 958 277	90.77	177 754 385	100		2 048 787	88.07	180 441 850	100		105	102			

4. План укупне реализације

Планирана укупна реализација (укупан приход по свим основама) износи 215.632.281 КМ и обухвата:

Ред. Бр.	Врста реализације	Вриједност /КМ/
1	Реализација од шумских дрвних сортимената	181.721.012
2	Реализација по основу коришћ. намјенских средстава у складу са ЗОШ : - шумско-узгојни радови - изградња и реконструкција путева - остало у складу са Законом	11.357.708 6.811.829 1.712.252
3	Реализација од расадничке производње	1.918.169
4	Реализација од ловства	283.467
5	Реализација од осталих шумских производа	240.700
6	Реализација од шумских штета (наплата)	123.700
7	Реализација од услуга у приватним шумама	2.891.200
8	Остали пословни приходи	7.626.654
9	Финансијски приход	409.860
10	Остали приходи	529.730
11	Приходи по основу пром. рач. пол. и исп. греш. ран. година	6.000
	Укупно	215.632.281

Реализација од шумских дрвних сортимената чини 84 % укупног прихода Предузећа. План реализације по основу ефеката продаје путем лицитације приказан је у табеларном дијелу Плана. Реализација шумскоузгојних радова и расадничке производње произилази из планираног обима извођења ових радова, те производње садница у планском периоду.

Структуру остале реализације чине: приходи од пословне дјелатности ИРПЦ-а Бања Лука, Центра за газдовање кршем Требиње и шумарске куће „Огњиште“, финансијски приходи и остали приходи.

5. Остали производи шумарства

Међу природним ресурсима Републике Српске ловне површине заузимају значајан простор и имају специфичну улогу у интегралном газдовању шумама. Ловне површине у Републици Српској износе 2.170.000 ха што је 86 % укупне територије РС. То је еколошки здрав простор, који насељава аутохтона дивљач овог поднебља, високе трофејне вриједности. Дивљач и други природни ловни ресурси су у својини Републике, којима одрживо управља и газдује Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, под условима прописаним Законом о ловству (ЗОЛ).

У погледу успјешности газдовања ловиштем у оквиру ЈПШ "Шуме Републике Српске" постоји широк квалитативни распон, од оних који су доста урадили и ловство одмах схватили као интегрални дио своје дјелатности, до оних који су у ловству недовољно учинили. Такво стање у појединим случајевима је углавном производ објективних околности, али и субјективних фактора. Значајан корак напријед у газдовању ловиштима ЈПШ РС направљен је у већини привредних и посебних ловишта, која у сваком погледу и требају бити узор доброг газдовања.

Планови коришћења за ловишта додијељена на газдовање појединим шумским газдинствима раде се за период 01.04. текуће до 31.03. наредне године, односно период биолошке, ловне године, па као такви, након одобрења од стране Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, саставни су дио овог плана. План одстрела за ловну 2018/2019. годину дат је у наредној табели:

Врста дивљачи	Срндаћ	Срна	Лане	Вепар	Крмача	Прасад - назимаД	Дивојарац	Дивокоза	В.тетријуб	Медвјед	Мечка	Вук
Ловишта Ј.П.Ш. „Шуме Републике Српке“	253	163	12	176	131	190	15	12	20	23	9	68

Садашње стање и ниво развијености ловства у ЈПШ "Шуме Републике Српске" одређују пословну оријентацију и мјере газдовања, које ће се проводити у наредном периоду:

- У газдовању ловиштима и даље давати приоритет узгоју и заштити дивљачи са циљем постизања пуног господарског капацитета ловишта и коришћења реалног годишњег прираста.

- Стимулативним и другим мјерама стварати услове да дивљач у ловишту буде брига свих, посебно оперативно-техничког особља ЈПШ РС, локалних ловаца и њихових организација са којим треба успоставити и одржавати партнерске односе.

- Појачати ангажман медија у пропаганди ловства као ресурса еколошко-привредне категорије.

- Пошто су потписане међународне конвенције, а посебно „Конвенција о међународној трговини угроженим врстама флоре и фауне“-CITES, потребно је сада, кроз потребну документацију, обезбиједити увјерљиве доказе да одређене врсте дивљачи код нас нису угрожене, него чак праве озбиљне штете, па неке нису ни заштићене.

- Иако је CITES потписан, отежано је његово спровођење у пракси (пренос надлежности на ентитете), па је потребно на свим нивоима, уз сарадњу са Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде, као и осталим надлежним Министарствима и научним установама инсистирати на његовој реализацији, како би се омогућио долазак страних ловаца.

- Дугорочније рјешавати питање кадрова за рад у ловству како оперативног тако и руководног.

- Настојати да се оствари већи приход кроз одстрел дивљачи (то је једини и основни вид прихода, који је за сада онемогућен неспровођењем CITES-а), али и настојати да се приход оствари и од споредних дјелатности (еко туризам, сеоски туризам, фото лов и др.)

Да би се обезбиједио значајнији приход од осталих (споредних) шумских производа неопходно је кадровско јачање и одговорнији однос према овим пословима у шумским газдинствима и Предузећу у целини, израда упутстава, те обезбјеђење локација пратећих објеката (хладњача, магацина и др.) и тржишта. У досадашњем периоду највеће приходе по овом основу су остваривани у ЦГК Требиње.

У 2019. години планиране су неке конкретније активности по питању скупљања, откупа и прераде споредних шумских производа. Носиоци тих активности су следећа шумска газдинства :

- ШГ „Маглић“ Фоча планира инвестицију подизање хале и инсталирање линије за прераду осталих производа шуме у износу од 650 000 КМ.
- ШГ „Градишка“ Градишка, које је планирало инвестиционо улагање од око 175 000 КМ за изградњу погона за сушење гљива и љекобиља.
- ШГ „Рибник“ из Рибника планирана је куповина котла и опреме за дестилацију етеричних уља чија је вриједност 50 000 КМ.

Шумска газдинства која планирају приход од осталих шумских производа ће:

- задужити стручно лице за обављање ових послова, обезбиједити складишни простор, откупне станице гдје ће се вршити откуп ових производа, обезбиједити мјерне инструменте и друго неопходно за функционисање истих,

- придржавати се Правилника о начину искоришћавања осталих производа,
- приликом откупа придржавати се Правилника о губицима на роби,
- благовремено ријешити питање циркулације финансијске документације,
- сва газдинства су дужна да на свом подручју изврше контролу промета осталих производа, те сходно законским прописима изврше наплату предвиђене таксе за кориштење истих.

Израда Правилника о организацији и систематизацији радних мјеста је у завршној фази, и његовим усвајањем је предвиђено формирање Сектора за остале шумске производе и друге дјелатности на нивоу Предузећа, као и радних јединица у свим организационим дијеловима, који ће постати носиоци овог посла.

У времену интензивне индустријализације шуме повећавају своје значење и у социјалном смислу. Та чињеница нам отвара могућност за проширење наших услуга у смислу кориштења социјалних и спортско рекреативних функција које шума пружа. Овде треба навести да већина развијених земаља одавно препознаје ову улогу шуме те у контексту тога и врши субвенцирање шумарства.

Чињеница да се у неким газдинствима планира набавка машина за цијепање огрева, а у неким и инсталација погона за производњу дрвне сјечке, јасно показује да је генерално на нивоу Предузећа присутна тенденција на увећању прихода по свим основама.

6. План пословања Центра за газдовање кршом

Центар за газдовање кршом Требиње газдује шумама и шумским земљиштем на подручју општина Требиње, Љубиње, Билећа и Берковићи, као и дијеловима општина Невесиње и Гацко. Основни документ на основу кога се газдује овим подручјем је дугорочни Програм газдовања подручјем крша, који се доноси за период од десет година (од 01.01.2014. – 31.12.2023.г.) и газдовање се углавном своди на кориштење општекорисних функција шума (ЗОШ. Члан 15).

Већина активности радника Центра за газдовање кршом Требиње планираних у 2019. години су радови на узгоју и заштити шума.

1. Од узгојних радова планирано је да се из средстава просте репродукције шума изврши пошумљавање унутар високих шума на површини од 0,5 ха.

2. Из средстава посебних намјена за шуме (проширена репродукција) планирано је пошумљавање крша на површини од 130,5 ха, попуњавање култура на кршу на површини од 46,48 ха, прашење и окопавање култура на површини од 130,5 ха, те чишћење од корова и непожељних врста у културама испод таксационог прага на површини од 6,2 ха.

Поред узгојних радова из средстава посебних намјена за шуме планирани су да се финансирају радови заштита шума од биљних болести и штеточина и заштита шума од пожара, као и да се финансирају плате радника центра у складу са пројектима финансирања Центра за газдовање кршом Требиње.

3. У току 2019. године планиране су следеће набавке у расаднику Требиње:

- Изградња растилишта са системом за наводњавање
- Набавка рамова, контејнера и столова
- Хидротехника у расаднику
- Припремни радови у расаднику
- Изградња хладњаче, гараже, магацина, настрешнице
- Набавка дестилатора за производњу етеричних уља.

План наведених набавки је у складу са Главним пројектом централног шумског расадника Требиње.

4. Планирана је и реконструкција зграде центра, те опремање пословних просторија

5. У плану инвестиција је набавка механизоване линије за радове на кршу са пратећом механизацијом у износу од 3,5 милиона КМ која ће се остварити из кредитних средстава ЈПШ.

7. План пословања Истраживачко-развојног и пројектног центра

Статутом ЈП "Шуме Републике Српске" организациони дио Истраживачко-развојни и пројектни центар основан је с циљем да за Предузеће првенствено, а и за друге субјекте, израђује и извршава:

- шумско-привредне основе за државне и приватне шуме,
- ловне основе,
- пројектовање објеката ниско и високоградње,
- инвестиционо-техничку документацију,
- остале пројекте и програме,
- послове дијагнозно-прогнозне и извјештајне службе.

У току 2019. године, планирано је да се изврше следећи радови:

-Обрада теренских података и писање текстуалног дијела шумскопривредних основа за следећа шумскопривредна подручја: "Доњеврбаско" и "Горњедринско".

-Прикупљање таксационих података за следећа шумскопривредна подручја: "Доњедринско", „Власеничко“ и "Милићко".

-Припремни радови за инвентуру који се односе на издвајање и обиљежавање одсјека на терену за следећа шумскопривредна подручја: "Чајничко", „Рогатичко“ и "Мркоњићко".

-У 2019. години експериментално ће се вршити снимање изданаких шума путем даљинске детекције, тј на основу авиоснимака.

-Планирано је да се раде ловне основе за ловачка удружења и процјене здравственог стања стабала по дрворедима у општинама Републике Српске, али још нису склопљени уговори за те послове и очекује се да ће бити склопљени до прољећа 2019. године.

-Пројектовање и израда инвестиционо-техничке документације за пројекте изградње шумских камионских путева око 50 km и пројекте реконструкције шумских камионских путева око 40 km.

-У овој планској години наставиће се са мониторингом здравственог стања шума путем сателитских снимака за цијелу територију Републике Српске.

-Вршиће се снимање података са постављених биоиндикацијских тачака у оквиру Извјештајно-прогнозне службе.

-Наставиће се прегледи регистрованих и нерегистрованих сјеменских објеката у свим шумскопривредним подручјима гдје је било таквих објеката. У склопу тих активности вршиће се и прегледи расадника у погледу контроле производње, здравственог стања шумског сјемена и контроле квалитета и здравственог стања садног материјала.

-Наставиће се послови дигитализације карата за шумскопривредна подручја која нису до сада дигитализована.

-Наставиће се обука сјекача и тракториста у Јавном предузећу, сходно одлуци Управе Јавног предузећа.

-У 2019. години наставиће се радови на прикупљању података за израду запреминских и сортиментних таблица, као и на прикупљању података за израду норми и норматива рада за средства у шумарству.

-У 2019. години настављају се радови на изради Мастер плана отварања шума у Републици Српској.

8. План радне снаге

Производно-финансијски план ће се реализовати са 4 967 радника са следећом квалификационом структуром радне снаге:

Укупно	ВСС	ВШС	ССС	НСС	ВКВ	КВ	ПК	НК	Укупно
Број запослених	1140	77	2 474	47	52	921	58	198	4 967
%	23	2	50	1	1	19	1	4	100

План радне снаге усклађен је са потребама Јавног предузећа тј. организационих дијелова, како у извршењу Производно-финансијског плана за 2019. годину, тако и за континуирано дугорочно остварење производних и програмских циљева, утврђених Законом о шумама, Статутом Јавног предузећа и другим планским документима. Приликом планирања радне снаге и одређивања броја извршилаца поступало се у складу са Одлуком о утврђивању макроорганизације у ЈПШ "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац, број: 04/1-012-2-2895/18 од 01.11.2018. године, донесене од стране Владе Републике Српске која је у функцији Скупштине Јавног предузећа, те у складу са Одлуком Надзорног одбора о категоризацији шумских газдинстава и одређивању броја извршилаца у Правилнику о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у ЈПШ "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац, број: НО-97/18 од 23.08.2018. године.

Јавно предузеће нема у плану исказивање вишка радне снаге, а за раднике изнад оптималног броја вршиће се прерасподјела у оквирима планираног проширења производне дјелатности (остали шумски производи и остале дјелатности), како је предвиђено приједлогом Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у ЈПШ "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац, чије се усвајање очекује крајем текуће године или почетком наредне године, након чега ће се унутрашња организација, број извршилаца и распоред ускладити са овим Правилником.

Планирани број радника не смије доводити у питање остварење права радника из Колективног уговора код послодавца, који је ступио на снагу 14.12.2018. године.

9. План образовања и стручног усавршавања

За унапређење газдовања шумама, један од предуслова је повећање стручности и квалитета стручног рада запослених радника кроз преквалификацију, додатно образовање и усавршавање. Исто тако, стипендирањем ученика и студената одређених квалификација планира се побољшати квалификациона структура и обезбиједити неопходни додатни кадрови, који су гарант бољег и стручнијег рада.

У ове сврхе предвиђено је укупно 364.666 КМ финансијских средстава, а њихова расподјела ће се вршити на основу Правилника донешеног на нивоу Предузећа.

10. План сертификације шума

Сертификација је релативно нов концепт унапређења квалитета газдовања шумским ресурсима који се у потпуности базира на принципу добровољности. Смисао сертификације је да се осигура потврда да је производ произведен на прописан начин. Повећањем друштвене свијести о уништавању и деградацији шума дошло се до тога да се потрошачи желе осигурати да куповином дрвета и других производа шуме неће допринијети том уништавању, већ напротив да ће помоћи очувању тог богатства за будуће генерације. Под сертификацијом газдовања шумама подразумјева се процедура у којој независно акредитационо тијело (акредитациона кућа SGS из Словачке) издаје писмену потврду и тиме гарантује за аутентичност свога налаза, да су активности газдовања које се проводе на одређеном шумском подручју усклађене са унапријед дефинисаним и међународно признатим стандардима. То потврђује да предузећа која газдују шумама доприносе побољшању стања шумског екосистема, а тиме и глобалног екосистема.

Међународним FSC стандардима за газдовање шумама је предвиђено издвајање шума високе заштитне вриједности и репрезентативних узорака 5% од укупне површине, док је у „Шумама РС“ издвојено 15% (у ову површину је укључена цјелокупна површина којом газдује ЦГК Требиње). Све ове шуме су обиљежене на прегледним картама.

У 2019. години потребно је спровести све активности на отклањању корективних мјера које су изречене приликом контролног прегледа у 2018. години када је највећа замјерка упућена на некориштење ХТЗ опреме од стране радника. Ове грешке су у почетку третиране као мале корективне мјере, али су због учесталог понављања трансформисане у велике корективне мјере, за које постоји обавеза да се отклоне до наредног контролног прегледа, а није искључено да се по питању њих не деси и ванредни контролни преглед од стране акредитациона кућа SGS из Словачке, у року од три мјесеца, од задњег редовног контролног прегледа.

Све ово изискује озбиљност у поштивању свих критеријума које прописују FSC стандарди, те намећу обавезу да газдинства са великом одговорношћу приступе отклањању изречених примједби. У последње вријеме уочено је све веће занимање интересних страна за процес газдовања шумама. Укључивање интересних страна у процес газдовања шумама је важан аспект у процесу сертификације, те шумска газдинства у наредном периоду требају посветити посебну пажњу консултовању интересних страна приликом свих својих редовних активности. Пошто је најављено да се ради на проширењу FSC стандарда односно индикатора, само колективним и одговорним радом по овом питању можемо се надати dobrим резултатима.

11. План формирања и расподеле укупног прихода

План формирања и расподеле укупног прихода (план биланса успјеха) је продукт планираног обима реализације шумских дрвних сортимената и њихових цијена из важећег Цјеновника, као и осталих пословних, финансијских и других прихода, са једне стране, те пословних, финансијских и осталих расхода насталих коришћењем шума и шумског земљишта у складу са Законом о шумама и осталим законским и подзаконским прописима, са друге стране.

У односу на остварени укупни приход из 2017. године планира се повећање укупног прихода у 2019. години за 11 %, док је то повећање у односу на очекивани приход у 2018. години 7 %. План формирања и расподеле укупног прихода види се из следеће табеле:

Ред. бр.	Елементи	Оцјена остварења у 2018. Износ (КМ)	План 2019. Износ (КМ)	%	
1	Пословни приходи	201 132 070	214 686 691	107	
2	Пословни расходи	193 428 761	208 773 569	108	
3	Финансијски приходи	294 573	409 860	139	
4	Финансијски расходи	1 563 562	986 767	63	
5	Остали приходи	563 664	529 730	94	
6	Остали расходи	1 219 240	804 939	66	
7	Приходи од усклађ.вријед.имовине				
8	Расходи од усклађ.вријед.имовине				
9	Приходи по основу промј. рач. политика и исправке грешака из ран. година	61 319	6 000	10	
10	Расходи по основу промј. рач. политика и исправке грешака из ран. година	62 842	12 000	19	
11	Укупни приход	202 051 626	215 632 281	107	
12	Укупни расход	196 274 405	210 577 274	107	
13	Бруто резултат	Бруто добитак	5 777 220	5 055 007	87
14		Бруто губитак			
15	Порези и доприноси из добитка				
16	Нето резултат предузећа	Нето добитак	5 777 220	5 055 007	87
		Нето губитак			

Пословна 2018. година за Предузеће представља наставак стабилизације пословања у сфери производње и реализације шумских дрвних сортимената што је довело до поправљања финансијске стабилности.

У 2019. години очекује се финансијски резултат од сса 5,06 милиона КМ, што је могуће остварити само уз максимално ангажовање свих запослених у Предузећу и бољи третман Предузећа код релевантних институција. Конкретна помоћ Предузећу би била, поред осталог, и сагласност Владе РС на продају најквалитетнијих шумских дрвних сортимената путем лицитације

што је и предвиђено овим планом, а и обавеза је која проистиче из важећег Акционог плана на сузбијању незаконитих активности у сектору шумарства и дрвне индустрије донесеног од стране Владе РС.

За побољшање финансијског стања значајно би било добијање средстава из накнаде за унапређење општекорисних функција шума у складу са чланом 91. ЗОШ, а која су у претходних неколико година била мала за задовољење свих наших обавеза које се финансирају из тих средстава (радови проширене репродукције шума).

На побољшање пословања значајно би утицало смањење издвајања за локалне заједнице, које је потребно ускладити са издвајањем у земљама у окружењу.

Недостатак обртних средстава у дужем периоду код неких организационих дијелова Предузећа намеће интензивнији рад на поправљању ликвидности, односно дуготрајан и темељит рад на финансијској консолидацији.

То првенствено подразумева:

- спровођење донешених мјера из претходне године, у потпуности,
- потпуно извршавање планираних задатака,
- повећање учешћа више вриједних сортимената,
- свођење свих залиха на оптимум,
- израда аката у циљу дефинисања оптималног броја радника,
- провођење мјера штедње на свим нивоима,
- одабир квалитетних, доказаних и солвентних купаца,
- бољу наплату и утуживање дужника,
- инвестирање у складу са могућностима,
- стимулативно награђивање запослених.

Динамички план обухвата мјере за увођење строге финансијске дисциплине уз обрачун затезних камата и обавезно коришћење електронске диспозиције, у циљу постизања боље ликвидности. Израдом аката о интерном финансирању контролисати преливање финансијских средстава између организационих дијелова. Смањењем задужености Предузећа, обезбјеђивањем инструмената плаћања и наплатом старих потраживања склапањем уговора о репрограму, постићи пуну финансијску стабилност.

12. План расхода

Предвиђени планирани расходи (трошкови) су 210 577 274 КМ. Највећи дио планираних расхода чине пословни расходи, односно 99,14 % од укупних расхода. У оцјени остварења за 2018. пословни расходи чине 98,54 % укупних расхода.

Структура планираних расхода за 2019. годину у поређењу са оцјеном остварења истих у 2018. години је дата у следећој табели:

Ред. бр.	Врста расхода	Оцјена остварења у 2018. Износ (КМ)	План 2019. Износ (КМ)	индекс
	Набавна вриједност продате робе	104 200	185 000	178
	Трошкови материјала	4 626 712	6 191 676	134
	Трошкови горива и енергије	4 471 734	5 187 177	116
	Трошкови плата и накнада плата	92 729 000	93 783 044	101
	1 - сјеча и израда шумских дрвних сортимената	14 453 306	15 834 408	110
	2 - привлачење шумских дрвних сортимената од пања до кам. пута	26 689 762	31 315 529	117
1	Укупно /1+2/:	41 143 068	47 149 937	115
	3 - Остале производне услуге	9 283 146	13 331 800	144
	Укупно трошкови производних услуга /1+2+3/:	50 426 214	60 481 737	120
	Амортизација основних средстава	7 864 936	8 456 008	108
	Трошкови накнаде за шуме-члан 89.став 1.30Ш-а	13 024 634	13 330 329	102
	Накнада за општине	17 445 512	17 776 198	102
	Остали пословни расходи	2 735 818	3 382 399	124
	Укупно:	193 428 761	208 773 569	108
2	Финансијски расходи из односа са повезаним правним лицима			
	Расходи камата и негативних курсних разлика	1 537 654	971 267	63
	Остали финансијски расходи	41 691	15 500	37
	Укупно:	1 579 345	986 767	62
3	Губици по основу расхоровања и продаје осн. средств. и нематеријалних улагања	1 071 135	784 639	73
	Мањкови			
	Расходи по основу исправке вриједности и отписа потраж. и остали расходи	148 105	20 300	14
	Укупно:	1 219 240	804 939	66
4	Расходи од усклађивања вриједности сталне имовине			
5	Расходи по основу промијене рач. полит. и исправке грешака из ранијих година	62 716	12 000	19
	Свеукупни расходи	196 290 062	210 577 274	107

У структури пословних расхода производне услуге чине 28,97%, односно 60,48 милиона КМ, од чега сјеча, израда и привлачење учествују са 77,96 % у укупним производним услугама. Трошкови плата и накнада плата чине 44,92 % пословних расхода, док су трошкови надокнаде за коришћење шума и шумског земљишта 6,39 % укупних пословних расхода, трошкови накнада за развој општина са којих потичу продати дрвни сортименти, по основу Закона о шумама ("Сл.гласник РС", број 75/08 и допуна истог "Сл.гласник РС", број 60/13) у пословним расходима партиципирају са 8,51%, а остали пословни расходи чине 1,62 % укупних пословних расхода. Расходи су планирани на основу:

- остварених трошкова за 2017. и очекиваних из 2018. године,
- Закона о раду,
- Колективног уговора за запослене у ЈПШ „Шуме Републике Српске“ ад Соколац,
- Јединствених норми радова у шумарству и калкулација, те извођачких пројеката, и
- законских прописа и уредби.

За боље пословање, односно бољи финансијски резултат поред остварења планиране производње и побољшања њене квалитетне структуре, предвиђена је штедња на свим нивоима и сегментима.

Нарушена финансијска равнотежа код једног броја шумских газдинстава се може поправити повећањем прихода, с једне и смањеним трошковима, с друге стране.

13. План инвестиционих улагања

План инвестиционих улагања садржи инвестициона улагања по врстама инвестиција и по организационим дијеловима Предузећа, са изворима финансирања.

Свако инвестирање морају да прате:

- адекватне одлуке органа Предузећа,
- сагласности и грађевинске дозволе,
- пројектна рјешења (објекти ниско и високоградње),
- рјешење имовинско-правних односа (објекти ниско и високоградње),
- додјела уговора извођачима радова у складу са Законом о јавним набавкама,
- увођење извођача радова у посао (објекат рада),
- именовање надзорног органа,
- испостављање ситуација за извршени рад (привремене и окончане),
- технички пријем, употребна дозвола,
- колаудациони записници, који уз пратећу документацију чине основ за књижење у основна средства,
- куповина основних средстава у складу са Законом о јавним набавкама.

План инвестиционих улагања представља оцјену потреба за инвестицијама у сваком шумском газдинству, или другом организационом дијелу Предузећа са приоритетима будућег инвестирања који су раније одређени одлуком Надзорног одбора. Ти приоритети у инвестирању су:

- **биолошке инвестиције (шумскоузгојни радови),**
- **реконструкција и градња шумских камионских путева,**
- **набавка основних средстава,**
- **набавка интегралног информационог система,**
- **шумскопривредне основе.**

Предвиђена су укупна улагања у износу од 52,1 милиона КМ.

Врста инвестиције		Оцјена остварења у 2018.	План 2019.	%
Биолошке инвестиције	из извора надокнаде за коришћ. шума и шумског земљишта и осталих	7 154 888	6 779 191	95
	из извора надокнаде за унапређ. општекорисних функција шуме	197 882	4 578 517	2314
	остали		578 387	
	Укупно:	7 352 770	11 936 094	162
Изградња шумског камионског пута		2 127 872	5 266 592	248
Реконструкција шумског камионског пута		2 757 319	4 507 180	163
Израда ШПО		1 107 529	948 284	86
Ловна основа			15 000	
Информациони систем		153 245	404 150	264
Интегрални информациони систем			5 500 000	
Израда запреминских и сортиментних таблица			800 000	
Набавка основних средстава		1 532 665	13 076 764	853
Изградња и куповина објеката		1 816 343	5 725 067	315
Остало		4 421 571	3 917 800	89
Укупно		21 269 314	52 096 931	244

Као што се види у табели, планира се повећање инвестиционих улагања у односу на очекивана улагања у 2018. години за 144 %. Разлог овоме је првенствено: планирање набавке новог информационог система за Предузеће, знатно већи обим радова на изградњи и реконструкцији шумских камионских путева, повећање биолошких инвестиција (шумскоузгојни радови), набавка основних средстава као и изградња и куповина објеката. У току 2019. године планира се почетак успостављања интегралног информационог система на савременим технологијама, коришћењем мобилних рачунара за праћење шумских дрвних сортимената.

ЗАКЉУЧЦИ:

- План обезбјеђује континуитет одрживог газдовања шумама у складу са шумско-привредним основама. Планом се предвиђа производња од 2,886 милиона m^3 свеукупне дрвне масе што представља 91 % просјечног годишњег етата за шуме подесне за газдовање по ШПО (3,157 милиона m^3 свеукупне дрвне масе). Оваквим односом величина могуће и планиране сјече и висине годишњег прираста свеукупне дрвне масе (5,248 милиона m^3) долази до сталног повећања залиха свеукупне дрвне масе.
- Савремени концепт газдовања шумама подразумева, поред остваривања непосредних привредних користи, и остале значајније функције шума као регулатора влажности и падавина, конзервације земљишта и станишта бројне дивљачи, стабилизације биосфере и општег екосистема, стабилизације и одржавања здраве човјекове и радне средине. Значи, поред продукције дрвета, односно продукције других добара, циљ је и остваривање бројних заштитно-регулаторних и социо-културних функција шума.
- У 2019. години наставиће се активности на реализацији Динамичког плана за редефинисање организационо економске позиције „Шума РС“, у свим сегментима остваривања планских задатака, уз јачање људских и материјалних ресурса као претпоставке задовољавајућих резултата таквих активности. Очекујемо и од осталих институција задужених за реализацију појединих активности да се укључе у реализацију истих, јер су изузетно значајне за унапређење пословања Јавног предузећа. Постигнута је потпуна транспарентност свих пословних активности у Предузећу путем информисања јавности преко интернет сајта, а што ће имати све већи значај у наредном периоду.
- У 2019. години потребно је спровести активности на отклањању свих корективних мјера које су изречене приликом последње контроле сертификације. Велика корективна мјера се односи на примјену ХТЗ опреме, за коју је предвиђена поновна контрола у року од три мјесеца, а која је због временских прилика пролонгирана за 2019. годину. Отклањањем ове корективне грешке степен безбједности радника у Предузећа ће се подићи на виши ниво, чиме ће се спријечити понављање грешке у наредном периоду.
- Значајна су улагања у шуме и шумски фонд који се не воде у билансној позицији Предузећа, у облику шумскоузгојних радова на подизању, одржавању и њези постојећих шумских култура, те пошумљавању голети и потребним радовима у високим деградираним и изданачким шумама и другим радовима. Повећање шумског фонда који по Закону не чини имовину Предузећа само по основу улагања у шумско-узгојне радове износи 11,9 милиона КМ што је више од оцјене остварења за 2018. годину за 62%. Овоме треба додати потребу и обавезу да Ресорно министарство сва намјенска средства прикупљена по основу накнаде за унапријеђење општекорисних функција шума по члану 91. Закона о шумама, усмјери у намјенске сврхе, што би резултирало потпуним испуњењем обавеза дефинисаним Законом о шумама и важећим ШПО.
- Овим планом је обезбјеђен раст имовине Предузећа кроз инвестициона улагања (наставак инвестиције у производњи садног материјала са обложеним корјеновим системом у ЦСРП-Добој и ЦГК-Требиње, изградња и реконструкција шумских камионских путева, те осталих инфраструктурних објеката, израда ШПО, израда информационог система, сортиментних таблица и остала средства неопходна за пословање Предузећа), и то из извора: амортизације основних средстава, надокнада за коришћење шума и шумског земљишта у својини Републике, надокнада за унапређење општекорисних функција шума, остварене добити и других извора. Планом предвиђена

инвестициона улагања за 2019. годину су већа од оцјене остварења инвестиција за 2018. годину за 144 %.

- Максимализација профита у Предузећу подразумијева, уз максимално повећање свих врста прихода и смањење укупних расхода и свих врста трошкова по мјестима и носиоцима, те њихово свођење на најмањи могући ниво. У изради Плана посебан акценат је стављен на минимализацију индиректних трошкова производње (нематеријални трошкови, непроизводне услуге). Ограничене су могућности рационализације и минимизирања трошкова када се ради о издвајањима по основу Закона. Тако у категорији нематеријалних трошкова највећу појединачну ставку чине издвајања у складу са чланом 89. Закона о шумама, односно 10% финансијских средстава од вриједности продатих ШДС утврђене по цијенама франко камсионски пут по Цјеновнику Јавног предузећа шумарства, за развој општина са којих потичу продати сортименти. Та средства чине 84 % укупних нематеријалних трошкова, око 8,52 % укупних пословних расхода, односно 17,8 милиона КМ, што је износ већи за 3,5 пута од планиране бруто добити (5,06 милиона КМ) за 2019. годину.
- Удио прихода по основу реализације осталих шумских производа у укупном приходу још није на задовољавајућем нивоу, али се у наредној години очекује значајан помак, поготово имајући у виду чињеницу да је новим Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији предвиђен Сектор за остале шумске производе, као и радне јединице у свим организационим дијеловима, а чија се примјена очекује у наредној години. Такође, планирана су средства и очекује се значајан резултат од улагања у ове сврхе у ЦСРП Добој, те у појединим ШГ-а (производња свих врста шумских и хортикултурних садница, производња љекобиља и производња етеричних уља). У 2019. години планирани су приходи од ловства у износу од 283 хиљаде КМ што није велики износ, али се постепено стварају услови за све успјешније газдовање ловиштима у оквиру Предузећа, те се планира ова дјелатност појачати кадровски и организационо.
- Одржавање ликвидности Предузећа, због озбиљних поремећаја на глобалном банкарско-финансијском тржишту као генератору насталих привредних поремећаја и утицаја на реалну економију, је био највећи изазов у протеклом периоду у пословању Предузећа, а очекујемо да ће систем рационалног управљања расположивим новцем и у 2019. години бити од пресудног значаја за Предузеће. Без обзира на чињеницу да је дошло до постепеног јачања дрвопрерађивачког сектора РС, БиХ и региона што је у доброј мјери нормализовало производњу и реализацију ШДС у Предузећу, проблем неликвидности није у потпуности ријешен у прерађивачком сектору што и даље има негативан утицај на Предузеће. Отуда и потреба да се на бази искустава из претходног периода евентуални поремећаји на тржишту дочекају спремније, те је за очекивати да ће се плански задаци у овом плану, а све у складу са Законом о шумама, шумскопривредним основама, Трогодишњим планом пословања те посебним Уговором о коришћењу шума и шумског земљишта закљученим са Ресорним министарством, у потпуности испунити.

Јавно предузеће шумарства
"Шуме Републике Српске" а.д.
Соколац

Број: 01-7644/18

Датум: 18.12. 2018 год

